

UKRAYNA PAZAR BİLGİLERİ RAPORU

**Kiev Ticaret Müşavirliği
ve
Odesa Ticaret Ataşeliği**

(Mart 2023)

İÇİNDEKİLER

A) DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

- 1. Dış Ticaret Mevzuatı**
 - a) İhracat Rejimi**
 - b) İthalat Rejimi**
- 2. Gümrük Vergileri**
- 3. İç Vergiler ve Oranları**
- 4. Ürün Standartları Uygulamaları ve Teknik Engeller**
- 5. Test Etme, Muayene ve Belgelendirme**
- 6. Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme**

B) PAZARIN ÖZELLİKLERİ

- 1. Fikri Mülkiyet Hakları**
- 2. Dağıtım Kanalları**
- 3. Tüketici Tercihleri**
- 4. Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler**
 - a) Doğrudan Pazarlama**
 - b) Ortak Girişimler ve Lisanslama**
 - c) Satışta Hızlı Teslimat**
 - d) E-Ticaret**
 - e) Ticari Tanıtım ve Reklam**
 - f) Fiyatlandırma**
 - g) Satış Sonrası Hizmetler ve Müşteri Desteği**
- 5. Kamu İhaleleri**

C) ÖNEMLİ SEKTÖRLER

- 1. Tarım ve Hayvancılık**
- 2. Sanayi**
- 3. Hizmetler**
- 4. Madencilik**
- 5. Enerji**

D) PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

- 1. İş Kültürü**
- 2. Para Kullanımı**
- 3. Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulamaları**
- 4. Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri**
- 5. Yerel Saat**

E) ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

- 1. Şirket Türleri**
- 2. Şirket Kurma Prosedürü**
- 3. Sigorta**
- 4. Bankacılık Mevzuatı**
- 5. Vizeler**

A) DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

1. Dış Ticaret Mevzuatı

a) İhracat Rejimi

Ukrayna'nın İhracat Prosedürleri 13.02.2020 tarihli 4495-VI sayılı Gümrük Kanunu'nun 15. Bölümü 82-84. maddeleri ile düzenlenmektedir. Ukrayna Gümrük Kanunu'na aşağıdaki linkten ulaşmak mümkündür.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17?lang=en#Text>

Bahsekonu Kanun gereğince ihracatın başlıca şartları özetlenmektedir.

- İlgili gümrük idaresine ihraç edilen ürünlere ilişkin gerekli belgelerin sunulması,
- İhraç edilen ürünlerin tüm öngörülen gümrük vergilerinin ödenmiş olması,
- Mevzuat ile öngörülen dış ekonomik faaliyetlerin tarife dış dış ticaret politikası önlemlerinin (antidamping tedbirleri, miktar sınırlamaları, teknik standartlar, fiyat kontrol denetimi, mali kontroller, paketleme, etiketleme standartları vs.) uygulanmasına ilişkin gerekliliklerin yerine getirilmesi;
- Mevzuat ile öngörülen durumlarda ürünlerin üçüncü ülkelere ihraç edilmesine yönelik ilgili izinlerin sunulmasıdır.

Ukrayna Gümrük Makamı, ihraç edilen ürünlerin ihracat yapılan noktaya ileildiğine dair teyit istememektedir. Ukrayna gümrük bölgesi dıŐına ihraç edilen ürünler ihracat rejimine tabi olduğu andan itibaren "Ukrayna malları" statüsünü kaybetmektedir.

07.02.2020 tarihli 2530-VIII sayılı Ukrayna Parlamentosu "*Ukrayna Gümrük Kanunu Ve Ukrayna'nın Diğer Yasalarına, Tek Pencere Mekanizmasının Tanıtılması Ve Malların Ukrayna Gümrük Sınırından Taşınması İçin Kontrol Prosedürlerinin Optimizasyonu İle İlgili Değişiklikler Hakkında Kanun*" uyarınca gümrüklerde yapılacak denetimler için "tek pencere mekanizması" oluşturulmuştur. (Devlet Gümrüğü tarafından oluşturulan "Uluslararası Ticaret İçin Tek Pencere" web portalı: <https://cabinet.customs.gov.ua/>)

"Tek Pencere" sistemi ile farklı kontrol ve gümrük yetkililerinin Ukrayna sınırını geçen mallar ve devlet gümrük kontrolünün sonuçları hakkında otomatik olarak bilgi alışverişinde bulunmasına olanak tanıyan tek bir elektronik veri değişimi amaçlanmaktadır. Tek Pencere, gümrük ve devlet kontrol prosedürlerini basitleştirerek ve gümrük işlemlerinin süresini azaltarak insan faktörü etkisini en aza indirilmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca, yolsuzluk risklerini azaltır ve dijital belge akışı ve gümrük e-beyannamesi sunar.

Gümrükleme prosedürü için gerekli olabilecek belgelerin listesi aşağıda bulunmaktadır (seçilen nakliye yöntemine bağılı olacaktır):

dış ticaret anlaşması (ekler dahil);

teslimat için ürün özellikleri;

fiyat koordinasyon protokolü (varsa);

fatura (ürünün menşe ülkesini, teslimat şartlarını, anlaşma numarasını belirten)

kargo taşımacılığının türüne bağılı olarak konşimento CMR, demiryolu, havacılık, posta

faturaları;
ambalaj listesi;
tarife dışı düzenleme önlemlerine uygunluğu onaylayan belgeler;
malların satın alınmasına ilişkin belgeler (ihracatçı üretici değilse);
malların menşe ülkesini teyit eden belgeler (mallar Ukrayna menşeli ise);
taşıyıcı verileri (adres, iletişim bilgileri, şirketin vergi kimlik numarası);
sürücü verileri (arabalar için - sürücünün pasaportunun yanında araç ve römörkün ruhsatının kopyası);
gümrük güvenliği altında eşya taşıma belgesi (varsa);
TIR Karnesi (gerekirse);
ATA Karnesi (CARNET ATA - gerekirse);
taşıyıcıdan Ukrayna sınırına kadar nakliye masrafları belgesi (gerekirse);
kalite sertifikaları, pasaportlar, teknik açıklamalar, ürün çizimleri (gerekirse), vb.;

gümrük beyannamesini ibraz eden kişinin yetkisini teyit eden belgeler

b) İthalat Rejimi

Ukrayna'nın ithalat rejimi Ukrayna Gümrük Kanunu 74. Bölümü 74-76. maddeleri ile düzenlenmektedir.

Ukrayna'ya ithalatın başlıca şartları şu şekilde sıralanmaktadır.

- İlgili gümrük idaresine ithal edilen ürünlere ilişkin belgelerin sunulması,
- İthal edilen ürünlerin gümrük vergilerini ödenmesi,
- Mevzuat ile öngörülen dış ekonomik faaliyetlerin tarife dışı dış ticaret politikası önlemlerinin uygulanmasına ilişkin gerekliliklerin yerine getirilmesi

olarak karşımıza çıkmaktadır.

İthalat gümrük rejimi; Ukrayna'nın gümrük bölgesine giren mallara, gümrük kontrolü altında depolanan, başka bir gümrük rejimi altında işlem gören mallara ve ayrıca gümrük bölgesindeki dahilde işleme rejimi altında işlem gören ürünün işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünlere yönelik olarak uygulanabilmektedir.

Ukrayna mevzuatına göre, hem gerçek hem de tüzel kişiler, Ukrayna'ya ithal edilen malların gümrük işlemleri ile ilgili olarak kayıtlı ithalatçı olarak hareket edebilecektir ancak ticari kişiliklerin yerel gümrük idaresi tarafından akredite edilmesi gerekmektedir.

Prosedür ve gerekli belgelerin listesi, Mallarla İşlem Yapan Tüzel Kişilerin Kayıt Prosedüründe belirtilmiştir.

Genelde ithalat ile ilgili gümrük işlemleri Ukrayna'da kayıtlı bir iş ortağı veya son mal alıcısı ile gerçekleştirilmektedir.

Ukrayna tarafından yapılan bazı prosedürel iyileştirmelere rağmen, Ukrayna'ya mal ihraç eden

şirketler, Ukrayna Devlet Gümrük İdaresinin işlemleri ile uğraşırken yavaş işleyen bürokrasi ve büyük miktarda evrak işi baş başa kalmaktadır. Bu nedenle, birçok firma, sık sık değişen ve bazen karışık olan gümrük işlemleri prosedürlerini gerçekleştirmek üzere lisanslı gümrük brokerlerinin hizmetlerini kullanmayı tercih etmektedir.

Lisanslı gümrük müşavirlerinin listesine Ukrayna Gümrük Müşavirleri Birliğinden ulaşılması mümkündür:

<http://ambu.org.ua/>

Ukrayna Gümrük Kanunu'nun 335. Maddesi uyarınca, gümrük işlemleri için aşağıdaki belgeler gereklidir:

Karayolu ile taşınan mallar için:

- Devlet tescili (uyruğu) hakkında bilgileri içerenler araca ilişkin belgeler;
- Seyahat (ulaşım) belgeleri (uluslararası konsinye notu- CMR)
- Uluslararası postalara eşlik etmek üzere Dünya Posta Birliği tarafından tespit edilen belgeler (herhangi bir posta varsa);
- Taşıyıcının adı ve adresi, taşınan malların kalkış ve varış ülkesinin adı, gönderenin (veya satıcının) ve alıcının adı ve adresi ile ilgili bilgileri içeren taşınan mallar için ticari belgeler;
- Ambalaj hacmi ve ambalaj türü hakkında bilgiler;
- Malların adı;
- Hacimli yükler hariç, brüt mal ağırlığı (kilogram cinsinden) veya mal hacmi (metreküp olarak).

Deniz/nehir yolu ile taşınan mallar için:

- Genel beyanname;
- Malların beyannamesi;
- Tedarikçi beyanı (ship's stores);
- Mürettebatın kişisel eşyalarının beyanı;
- Mürettebat hakkında isimler, vatandaşlık vb. bilgiler;
- Yolcu listesi;
- Uluslararası postalara eşlik etmek üzere Dünya Posta Birliği tarafından tespit edilen belgeler (herhangi bir posta varsa);
- Özellikle toplam mal sayısı, paket sayısı, mal tanımı, ambalaj türü hakkında bilgiler içeren mallar için nakliye belgeleri;
- Ürünlere ilişkin ticari belgeler (varsa) ve gemideki ürün yerleşimi hakkında bilgiler;
- Mürettebatın kullanıldığı para değerleri, uyuşturucu, güçlü, psikotrop ve zehirli maddeler içeren ilaçlar dahil olmak üzere Ukrayna'ya ithalatı yasaklanmış veya kısıtlanmış malların gemide bulunup bulunmadığına ilişkin bilgiler;
- Gemide tehlikeli maddeler, silahlar ve mühimmatın varlığı (yokluğu) hakkında bilgi.

Hava yoluyla taşınan mallar için:

- Sivil havacılık alanındaki mevcut uluslararası anlaşmalarla öngörülen standart taşıyıcı belge (genel beyanname);
- Gemide taşınan mallar hakkında bilgi içeren belgeler (kargo bilgileri, hava yolu faturası);
- Gemiye yüklenen ve gemiden boşaltılan depolar (on-board supplies) ve depo sayısı (board supplies) hakkında bilgi içeren bir belge;
- Taşıma (nakliye) belgeleri;
- Taşınan mallar için ticari belgeler (taşıyıcıya sağlanırsa);
- Uluslararası postalara eşlik etmek üzere Dünya Posta Birliği tarafından tespit edilen belgeler (herhangi bir posta varsa);
- Geminin uyuşu ve tescil işaretleri, uçuş numarası, uçuş rotası, kalkış noktası ve geminin varış noktası ile ilgili bilgiler;
- Gemiye işleten şirketin (organizasyon, kurum) adı ve mürettebat sayısı hakkında bilgiler;
- Sayısı, isimleri, iniş noktaları ve teslimat noktası (drop-off points) ile ilgili bilgiler dahil yolcuların listesi; yolcuların bagajlarına ilişkin bilgiler (yolcu listesi);
- Malların adı, hava yolu faturası, her sevkiyat için koltuk sayısı, mal yükleme ve boşaltma noktaları;
- Ukrayna'ya ithalatı yasak veya kısıtlı olan malların gemide bulunup bulunmadığına ilişkin bilgiler;
- Gemide tehlikeli maddeler, silahlar ve mühimmatın varlığı (yokluğu) hakkında bilgi.

Demiryolu ile taşınan mallar için:

- Taşıma (nakliye) belgeleri;
- Demiryolu vagonlarında transfer rulosu;
- Tedariklerinin mevcudiyetini onaylayan belge (varsa);
- Uluslararası postalara eşlik etmek üzere Dünya Posta Birliği tarafından tespit edilen belgeler (herhangi bir posta varsa);
- Taşınan mallar için ticari belgeler (varsa).

Taşıma türüne bakılmaksızın, malların gümrük sınırından geçişine ilişkin Ukrayna hukuku kapsamındaki yasak ve / veya kısıtlamalara uyulduğunu teyit eden belgelerin, malların kontrol noktalarına varışları sırasında kağıt ve elektronik ortamda sağlanması gerekmektedir. Eşyanın kıymetini belirten bir fatura veya başka bir belge gümrük beyannamesi ile birlikte sunulmalıdır.

Gümrük Kanununa göre, beyan sahibi veya yetkili temsilcisi, gümrük beyannamesinde aşağıdaki bilgileri sağlamalıdır.

- Gümrük beyannamesini ibraz eden kişinin yetkisini tasdik eden belgeler;
- Dış ticaret sözleşmesi (sözleşme) veya malların mülkiyeti, kullanılması ve / veya elden

çıkarılması hakkını teyit eden diğer belgeler;

-Taşıma belgeleri;

-Beyanı sunan kişinin sahip olduğu ticari belgeler;

-Gerekirse, dış ekonomik faaliyetin tarife dışı düzenlemesine uygunluğu onaylayan belgeler;

-Koruyucu, anti-damping ve telafi edici önlemlerin kullanımından kaynaklanan kısıtlamalara uyulduğunu doğrulayan belgeler (bu tür kısıtlamalar varsa);

-Bazı durumlarda menşe ülkeyi teyit eden belgeler;

-Gerekirse, gümrük vergilerinin ödendiğini ve / veya teminatlı olarak ödendiğini teyit eden belgeler;

-Varsa, seçilen gümrük rejimi kapsamında gümrük vergilerinin ödenmesi, gümrük vergilerinden tam veya kısmi muafiyet için yararlanma hakkını teyit eden belgeler; ve

-Gerekirse, gümrük vergileri ödeme şartlarının değiştirildiğini teyit eden belgeler;

İthal edilen ürünler, çoğu durumda gümrükte gerçekleştirilen radyolojik kontrole tabidir. Tercihli gümrük vergisi oranları ve malların Ukrayna gümrük sınırından geçişine belirli niceliksel kısıtlamalar uygulandığında Ukrayna yasaları veya uluslararası anlaşmalarca öngörülüyorsa Menşe Şahadetnamesinin düzenlenmesi gerekmektedir.

Ukrayna Gümrük Kanunu'nun 49. maddesine göre, eşyanın gümrük kıymeti, genellikle mal, sigorta, taşıma ücretleri içeren mallar için fiilen ödenen veya ödenecek bedele dayalı olarak, gümrükte kullanılan malların bedeli olarak belirlenmektedir.

Belirli koşullar altındaki telif ücretleri, lisans ücretleri gibi diğer maliyetlerin, malların gümrük değerine dahil edilmesi gerekmektedir. Gümrük Kanunu ile, ithal edilen malların gümrük kıymetini tespit edilmesi için bir ana ve ikincil yöntemler belirlenmektedir. Mevzuata göre Ukrayna'ya ithal edilen malların gümrük kıymetini belirlemenin temel yöntemi sözleşme fiyatıdır (ithal edilen malların işlem değeri). Gümrük Kanunu, malların özel değerini belirlemek için kapsamlı bir belge listesinin sunulmasını gerektirir.

24 Şubat 2022 İtibariyle Savaş Hali Durumda Dış Ticarete İlişkin Uygulamalar

- 24 Şubat 2022 tarihinde, Rusya Federasyonu'nun Ukrayna'ya yönelik askeri saldırısı sonucunda, Ukrayna Hükümeti tarafından tüm gümrük işlemlerini basitleştirme kararı alınmıştır.
- 24 Mart 2022 tarih 2142-IX sayılı “Askeri Olağanüstü Dönemi Süresince Ukrayna Vergi Kanununa ve Diğer Kanunlarına Değişikliklerin Yapılmasına Dair Kanun” 5 Nisan 2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yasa ile, olağanüstü askeri durum sırasında Ukrayna'nın ihtiyaçlarını hızlı bir şekilde karşılamak için gümrük formalitelerini önemli ölçüde basitleştiren gümrük reformu öngörülmektedir.
- Söz konusu Yasaya uygun olarak 01 Nisan 2022 tarihinden itibaren Ukrayna'da faaliyet gösteren tüm işletmeler işgalci ülkenin ürünlerinin yanında işgal altında bulunan alanlardan ithal edilen ürünler hariç ithalat vergilerinden muaf tutulmaktadır.
- I, II ve III. grup tek vergi mükellefi olarak kayıtlı işletmeler (elde edilen gelirden %3'ünü ödeyenler hariç) KDV'den de muaf tutulmaktadır.
- Şahıslar tarafından ithal edilmeleri şartıyla tüketim vergisinden de muafiyet tanınmaktadır.

İthalat vergilerinden muafiyet, alkollü içecekler ve tütün ürünleri, elektronik sigaralarda kullanılan sıvılar için geçerli değildir.

- Şahıslar tarafından Ukrayna'ya ithal edilen binek arabalar, gövdeleri, römorkları ve yarı römorkları, motosikletleri, 10 veya daha fazla kişinin taşınmasına yönelik araçlar ve yük araçları gümrük vergisi, KDV ve tüketim vergisinden muaf tutulacaktır.
- Yasa ile öngörüldüğü gibi I, II ve III. grup tek vergi mükellefi olarak kayıtlı işletmeler tarafından ithal edilen eşyanın yanında ticari amaçlı aracın gümrük işlemleri en kısa sürede, ancak eşyanın gümrük idaresine ibraz edildiği tarihten itibaren bir mesai saatini geçmeyecek şekilde tamamlanacaktır.
- Olağanüstü askeri durum sırasında güvenilirlik, tahakkuk ve gümrük vergilerinin ödenmesi de dahil olmak üzere gümrükle ilgili konularda Ukrayna mevzuatının gerekliliklerine uygunluğun belgesel denetimleri başlatılmayacak olup devam eden denetimler durdurulmaktadır.
- Askeri olağanüstü hal sırasında Ukrayna Ekonomi Bakanlığı, Ukrayna Bakanlar Kurulu, kritik ithalat malları listesini endüstriyel üretim ve inşaat için gerekli ürünler ile genişletmiştir.
- Kritik ithal ürünler listesi en son Ukrayna Hükümeti toplantısında güncellenip onaylanmıştır. Bu listeye su (mineral ve karbonatlı), fermente süt ürünleri, tuz, tütün hammaddeleri, hafif sanayi için gerekli hammaddeler dahil edilmiştir.
- Kritik ithalat ürünlerin listesi, polimerleri, lehimleme ve kaynaklama maddelerini, cam, metal yapıları gibi endüstriyel üretim ve inşaat için gerekli malları içermektedir
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2022-%D0%BF?lang=en#Text>
(Detaylı liste linkte yer almaktadır. Ülkemiz ihracatçıları için önem arz ettiği değerlendirilmektedir.)
- Ekonomi Bakanlığı, tarım, yemek üretimi; perakende ticaret; konut ve toplumsal hizmetler; seferberlik faaliyetleri kapsamında çalışan üretim işletmeleri gibi savaş sırasında özel desteğe ihtiyaç duyan öncelikli sektörleri de belirlemiştir.
- Ukrayna Bakanlar Kurulu'nun 12 Nisan 2022 tarih ve 444 sayılı Karar ile Ukrayna'nun kritik ithalat listesini karayolu, demiryolu, denizyolu ve kabotaj yük taşımacılığı ile genişletilerek devam etmektedir.
- Söz konusu Karara uygun olarak, aşağıda sıralanan malların taşınmasıyla ilgili bir dizi nakliye hizmetleri desteklenecektir.
 - malların karayolu taşıtları ile taşınması;
 - malların demiryolu ile taşınması;
 - deniz ve kabotaj yük taşımacılığı hizmetleri;
 - depolama ve depolama hizmetleri;
 - kara taşımacılığı ile ilgili hizmetler;
 - su taşımacılığı ile ilgili hizmetler;
 - kargo taşıma işlemleri ile ilgili hizmetler;
 - diğer ulaşım destek hizmetleri.

Değişiklikler 15 Nisan 2022'de yürürlüğe girmiştir.

Önemli not: Kritik ithalat listesindeki ürünlerin Ukrayna'ya ithal edildiğinde Ukrayna'da askeri olağanüstü durum sırasında sınır ötesi döviz ödemelerinin yasağının uygulanmasına rağmen söz konusu ürünler için ödeme yapmak üzere dövizin alınmasının yanında dövizin

yurtdışına transfer edilmesine izin verilmektedir.

4 Nisan 2022 tarihi itibarıyla, Bulgaristan, Macaristan, İtalya, Danimarka, Letonya, Estonya, Litvanya, Slovakya, Gürcistan ve Türkiye dahil olmak üzere sekiz Avrupa Birliği ülkesinin toprakları üzerinden ulaşım için ikili ve transit geçiş izinlerinin iptal edilmesi kararlaştırılmıştır.

9 Nisan'da Ukrayna Bakanlar Kurulu, Rusya ile ticarete tam bir ticaret ambargosu onaylamıştır.

c) Ukrayna'ya İthalatı Yasak Ürünler

Ukrayna hükümeti silahların, uyuşturucu, kimyasal ve tehlikeli maddelerin ve belirli farmasötik ve iletişim ürünlerinin geçişini, ithalatını ve ihracatını sıkı bir şekilde kontrol ederek kısıtlamaktadır.

Yasaklanmış ve kısıtlanmış ithalata izin verilmesi 549-IV sayılı "Askeri ve Çift Kullanımlık Malların Uluslararası Transferi için Devlet Denetimi" Ukrayna Kanunu ile düzenlenmektedir. Söz konusu Kanun ile lisanslama koşulları belirtilerek transitten sorumlu kontrol kurumları adlandırılıp; askeri veya çift kullanımlı malların transit, ithalatı ve ihracatı için kriterler belirlenmektedir.

Askeri veya çift kullanımlı malların transit, ithalat veya ihracatının onaylanması, başvuru tarihinden ve gerekli belgelerin alınmasından itibaren 90 güne kadar sürebilmektedir. Söz konusu belgeler Ukrayna İhracat Kontrol Devlet Servisine sunulmalıdır. Yabancı şirketler veya bu malları ithal etmek isteyen ilgili Ukraynalı ticaret ortağı, yasaklanmış veya kısıtlanmış mallar Ukrayna'ya gönderilmeden önce Ukrayna Devlet İhracat Kontrol Servisi ile önceden iletişime geçmelidir.

Ukrayna'ya ithalatı yasak ürün liste aşağıdaki linkten ulaşmak mümkündür:
<https://www.qdpro.com.ua/document/63049>

11.04.2022 tarihi itibarıyla Ukrayna'ya ithalatı yasak olan Türkiye menşeli ürünlerin GTİP numaraları aşağıda belirtildiği şekildedir.

0101, 0102, 0103, 0104, 0105, 0106, 0201, 0202, 0203, 0204, 020500, 0206, 0206809100, 0206909100, 0207, 0208, 0209, 0210, 0210991000, 160100, 160300, 0102, 0103, 0104, 0106, 0201, 0202, 0203, 0204, 0205 00, 0206, 0208, 0209, 0210, 0401, 0402, 0403, 0404, 0405, 0406, 0407, 0408, 0502, 0504 00 00 00, 0505, 0511, 0506, 0507, 0511998590, 1601 00, 1602, 1602 90, 1603 00, 2105 00, 2309, 4101, 4102, 4103, 9508 10 00 00

d) Elektronik Gümrük Beyannamesi

Gümrük işlemleri sırasında zamandan kazanmak üzere, dileyen ithalatçı elektronik ortamda gümrük beyannamesi verebilmektedir. Elektronik ortamda gümrük beyannamesi verilmesi uygulamasından faydalanabilmek için ithalatçı firmanın gümrük elektronik sistemine kayıt olmak üzere, önceden gümrük makamlarına müracaat etmesi gerekmektedir. Söz konusu sistem, sürekli olarak aynı tür malların Ukrayna'ya ithalatını gerçekleştiren firmalarımıza avantaj sağlayabilecektir.

e) Araçlara El Koyma Şartları

Ukrayna gümrüklerinden karayolu araçları ile geçişler sırasında yapılan gümrük kontrollerinde; sadece Ukrayna'ya resmi giriş noktaları haricinde başka bir yoldan giriş yapılması, ithalatı

yasak olan malların taşındığının tespit edilmesi ve taşıt aracında kaçak ve yasak nesnelere saklandığı gizli yerin tespit edilmesi durumlarında taşıt araçlarına el konulabilecektir.

f) Tek Gümrük Beyannamesi

Ukrayna'ya getirilen parti mal içerisinde 10'dan fazla farklı ürün bulunuyorsa, ithalatçı firma isterse, parti mal içinde bulunan bütün ürünlerden en yüksek ithalat vergisini tabi olan ürünün ithalat vergisi oranında olmak üzere, parti mal içerisinde bulunan tüm ürünler için tek gümrük beyanında bulunmasına imkan tanınmaktadır. (Örnek, çeşitli otomobil yedek parçaları aynı GTİP kodu altında beyan edilebilecektir).

g) Asgari İhraç Fiyatı ve Ön İzin Uygulaması

Ukrayna, bazı tarım ve hayvancılık ürünleri ile madenler ve kimyasal maddelerde asgari ihraç fiyatı ve ön izin uygulamaktadır. 2 Ekim 1999 tarihinde alınan karar gereğince ayçiçeği tohumu ihracında ihraç vergisi uygulanmaktadır. Söz konusu vergi Temmuz 2005 tarihinde % 16'ya düşürülmüş olup; halen ayçiçeği tohumu ihracatında % 10 oranında vergi uygulanmaktadır (G.T.İ.P. 1206).

Ukrayna ile AB arasındaki Ortaklık Anlaşması uyarınca Avrupa ülkeleri için söz konusu ihracat vergisi %3,6 oranındadır.

Ayrıca Ukrayna, 1 Ocak 2003 tarihinden itibaren hurda metal ihracatında 30 Euro/ton ihraç vergisi uygulamaya başlamıştır. Buna gerekçe olarak da Ukrayna'dan büyük miktarda hurda metal ihracatı olması, buna bağlı olarak yerli üreticilerin zaman zaman hammadde sıkıntısı yaşamaları ve üretimin durma noktasına gelmesi gösterilmektedir. Başta Türkiye ve AB olmak üzere çeşitli ülkelerden gelen tepkilere rağmen hurda metalde ihraç vergisi uygulaması devam etmiştir. Ancak, 2008 yılında DTÖ üyeliğini takiben 5 yıllık sürede belli bir takvime bağlı olarak söz konusu verginin 10 €/ton seviyesine düşürülmesi taahhüt edilmiştir. Buna rağmen halen 58 €/ton oranında ihracat vergisi (yaklaşık 15%) uygulanmaktadır. 2022 yılında söz konusu ihracat vergisi 58 €/ton seviyesinden 180 €/ton seviyesine kadar artırılmıştır. Hurda metaller üzerindeki ihracat vergisi oranı 5 yıldır değişmeyecektir. Ukrayna ile AB arasındaki Ortaklık Anlaşması uyarınca Avrupa ülkeleri için söz konusu ihracat vergisi bazı ürünler için yüzde 4 oranında bazı ürünler için 3 €/ton seviyesinde uygulanmaktadır.

Bazı demir ürünleri için uygulanan ihracat vergisi %4 (Avrupa ülkeleri için) ile % 15 (üçüncü ülkeler için) arasında değişmektedir.

Ayrıca, 4101, 4102, 4103 30, 4103 90 G.T.İ.P. kodlu ham postlar ve deriler için %20 oranında (Avrupa ülkeleri için yüzde 5 oranında) ihracat vergisi uygulanmaktadır.

h) İthalat ve İhracat Lisanslarına Tabi Ürünler ve Kotalar

Ukrayna Hükümeti her yıl ithalat ve ihracat lisanslamasına tabi ürünlerin listesini oluşturmaktadır. 2022 yılında uygulanacak ithalat ve ihracat lisanslarının yanında kotalar listesi Ukrayna Bakanlar Kurulu Kararı'nda bulunabilmektedir.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1424-2021-%D0%BF#Text>

2022'de yukarıda bahsedilen listede yer alan bazı ürünler: altın ve gümüş, değerli metallerin atıkları veya hurdaları, ilaçlar, boyalar ve cilalar, hijyen ürünleri, kozmetik ürünler,

pedikür ve manikür ürünleri, tıraş aerosolleri ve deodorantlar; yağlayıcılar, cilalar, ayakkabı cilaları, böcek öldürücüler, çözücüler, silikon, yangın söndürücüler ve söndürücüleri dolduran kimyasallar; buzdolapları ve dondurucular, klimalar, nemlendiriciler ve diğer seçilmiş endüstriyel kimyasal ürünler; mantar öldürücüler, böcek öldürücüler, herbisitler ve bitki büyüme düzenleyicileri, silahlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Rusya Federasyonu'nun Ukrayna'ya yönelik 24 Şubat'ta başlayan askeri saldırısı sonucunda Ukrayna Ekonomi Bakanlığı'nın 5 Mart 2022 Kararı ile ihracat izne tabii olan malların listesi genişletilmiştir.

- Altın, gümüş, büyük baş hayvanları, büyük baş hayvanların eti (dondurulmuş olan), et ve yenilen sakatat, tuzlanmış veya salamura edilmiş, kurutulmuş veya tütsülenmiş; yenilebilir et unları ve unları: sığır eti; çavdar, yulaf, darı, karabuğday, insan tüketimine uygun tuz, şeker, mineral yemler gibi ürünlere sıfır kota getirilmiş olup böylelikler söz konusu ürünlerin ihracatı yasaklanmıştır.
 - 7106, 7108, 0102, 0202, 021020, 1002, 1004, 1008 10 00 00, 1008 29 00 00, 1701, 2501 91 00 00, 3103, 3104, 3105 G.T.İ.P kodlu ürünler). 3102 10 10 00, 3102 10 90 00, 3102 21 00 00, 3102 29 00 00, 3102 30 10 00, 3102 30 90 00, 3102 80 00 00 kodlu ürünler için 210 000 ton oranında kotalar uygulanıp söz konusu ürünler 1 Temmuz 2022 tarihine kadar lisanslanmaya tabii olacaktır. Kıymetli metallerin veya kıymetli metallerle kaplanmış metallerin döküntü veya hurdaları; esas olarak değerli metallerin çıkarılması için kullanılan değerli metaller veya değerli metal bileşikleri içeren diğer atıklar veya hurdalar için 2.000 kilo gram oranında kota getirilmiştir.
 - Buğday ve buğday/çavdar karışımları (meslin); mısır; yerli tavuk eti; yerli tavuk yumurtaları; ayçiçek yağ ürünlerinin ihracatı lisanslamaya tabi olacaktır.
 - Askeri olağanüstü hal süresince lisansı almak için üreticilerin Ukrayna Ekonomi Bakanlığı'na (tradedefence@me.gov.ua; diravka@me.gov.ua) aşağıdaki prosedüre uygun olarak elektronik ortamda yazı ile başvurulması gerekmektedir:
 - Ukrayna Ekonomi Bakanlığı'nın 09.09.2009 tarih ve 991 sayılı "Malların İhracat Ruhsatlandırma Prosedürü Hakkında" Kararı ile onaylanan forma uygun olarak ücretsiz lisans başvurusu;
 - Lisans için başvuru yazısı (lisansı talep eden serbest formatta bir yazı);
 - Teslimatı onaylayan herhangi bir mevcut belge (sözleşme, vb.).
- Lisans talebi, 24 saat içerisinde işleme alınacaktır. Bitki sağlığı sertifikalarının sonucu, ilgili muayenenin yapıldığı herhangi bir kurumdan alınabilmektedir.
- Olağanüstü hal dışında kalan dönemlerde çoğu ithalat lisansı Ukrayna Ekonomi Bakanlığı ve Kiev Belediyesi tarafından verilmektedir. Diğer ithalat lisansları aşağıda sıralanan kurumlar tarafından verilmektedir:
 - İçişleri Bakanlığı: spor silahları ve savunma malzemeleri
 - Ulusal İletişim ve Enformasyon Düzenleme Komisyonu (NCSRCI) : radyo elektronik cihazları ve yayıcılar
 - Ukrayna İlaç ve ve Uyuşturucu Kontrolü Devlet Servisi: tıp ve uyuşturucular
 - Tarım ve Gıda Sanayi Bakanlığı: tarım kimyasalları, tohumlar, veteriner ilaçlar

- Sağlık Bakanlığı: eczacılık ürünleri, kozmetik ve hijyen ürünleri

- Ukrayna Ekoloji ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı: itici gazlar, boya çözücüler, yangın söndürücüler ve yeniden doldurucular, yağ spreyleri, klimalar ve soğutma ekipmanları dahil ozon tüketen kimyasal maddeler; spreylerde bulunan tarımsal kimyasallar; ve spreylerde bulunan farmasötik ürünler, kozmetikler ve hijyen ürünleri

Ukrayna'daki ticari faaliyetler için lisans veren Ukrayna kurumlarının bir listesi Ukrayna Parlamentosu'nun web sitesinde mevcuttur (yalnızca Ukraynaca):
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF?lang=en#Text>

2.Gümrük Vergileri:

Ukrayna'nın uygulandığı gümrük vergi oranları, linkleri aşağıda verilen Ukrayna 674-IX Gümrük Vergi Oranlarına Dair Yasasına iki Ek ile belirlenmektedir.

01-49 G.T.İ.P.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674%D0%B0-20#n2>

50-97 G.T.İ.P.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text>

Gümrük vergilerine ek olarak, “2016 yılında Bütçe Gelir Dengesini Sağlamak Üzere Ukrayna Vergi Kanunu ve Diğer Kanunlara Değişikliklerin Yapılması Hakkında” 24.12.2015 tarih 909 sayılı Kanun ile öngörüldüğü gibi aşağıdaki mallar ayrıca tüketim vergisine tabidir.

- Etil alkol ve diğer damıtıklar, alkollü içecekler, bira
- Tütün ürünleri, tütün ve işlenmiş tütün ikameleri
- Yakıt
- Elektrik araçlar dahil binek binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar, 10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu taşıtlar, Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, motorlu taşıtların karoserileri, Motosikletler Römorklar ve yarı römorklar;
- Elektrik
- Elektronik sigaralarda kullanılan sıvılar

Özel tüketim vergileri, beyan edilen gümrük kıymeti, gümrük vergileri ve ithal ürünler için ödenen ücretlerin toplamının bir yüzdesi olarak değerlendirilmektedir. Tüketim oranları 2755-VI. Sayılı Ukrayna Vergi Kanununun 215. Maddesinde belirlenmektedir. Tarife ve tüketim vergisi ödemesi, ödeme gününde geçerli olan Ukrayna Ulusal Bankası döviz kuru üzerinden Ukrayna para birimi cinsinden yapılmaktadır.

Gnel olarak birçok ürün için KDV oranı %20'dir.

KDV geri ödemeleri tarihsel olarak tartışmalı bir konu olduğundan, birçok yabancı şirketin 2015 ve 2016 yıllarında milyonlarca dolarlık KDV iadesi borcu olması nedeniyle, Ukrayna Hükümetince KDV iadesi prosedüründe önemli değişiklikler yapılmıştı.

Ocak 2017'de 1797-VIII sayılı “Ukrayna Vergi Kanununda Değişiklik Yapılması ve Ukrayna'da Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Hakkında Kanun” yürürlüğe girmiştir. Bu yasa, Devlet Hazinesinin (Ukrayna'nın vergi dairesi değil) KDV iadelerinin işlem yapılması

gerektirmektedir. Geri ödemeler artık KDV İadesi Talepleri Kaydına dayanmaktadır. Ayrıca, KDV iadeleri yapılan başvuruların kronolojik sırasına göre otomatik olarak ödenmektedir.

Diğer taraftan, Ukrayna'da uygulanan gümrük vergi oranlarına Ukrayna gümrük uygulamalarına ilişkin bilgi veri tabanından (<https://qdpro.com.ua/goodinfo>) G.T.İ.P. (Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu) kodunun sisteme girilmesi ile ulaşılabilecektir.

2005 yılından başlayarak DTÖ düzenlemelere uyum amacıyla pek çok üründeki gümrük vergisi oranı düşürülmüştür. 2015 yılından itibaren tüm ürünler için uygulanan ortalama gümrük vergisi oranı yaklaşık %4,9; tarım ürünleri için ortalama gümrük vergisi oranı %8,5; sanayi ürünlerinde ise %3,7'dir.

Ukrayna Dış Ekonomik Faaliyet Yasasının VII. Maddesine göre, Ukrayna'nın tarife çizelgesi üç ithalat vergisi oranını içermektedir:

Tam ithalat vergi oranı: en çok tercih edilen ülke oranından 2 - 10 kat yüksek olabilir.

En çok tercih edilen ülkeler için oran: 2008 yılında DTÖ üyesi olduktan sonra, Ukrayna, 1994 GATT I. Maddesi ile uyumlu olarak DTÖ üyelerinden gelen tüm mallara yeni, daha düşük oranları uygulamıştı.

En düşük tercihli oranlar: BDT ülkeleri başta olmak üzere Ukrayna'nın Serbest Ticaret Anlaşması (FTA) veya diğer tercihli ticaret anlaşması olan ülkelere yapılan ithalatlar için geçerlidir.

3 Şubat 2022'de Kiev'de Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodymyr Zelensky ve Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın huzurlarında Ukrayna Başbakanı Denys Shmyhal ve Türkiye Ticaret Bakanı Mehmet Muş tarafından Ukrayna- Türkiye serbest ticaret anlaşması imzalanmıştır.

3.İç Vergiler ve Oranları

Ukrayna'da Kurumlar Vergisi % 18, Katma Değer Vergisi (KDV) ise % 20 oranındadır. Sigara ve diğer tütün mamulleri, kahve, alkollü içkiler, çikolata, havyar ve otomobil ile ithal edilen araba lastiği, petrol ürünleri, video ve kameralar, müzik setleri, televizyon, av tüfekleri, mücevherat, kürk ve deri giyim eşyası gibi mallardan değişen oranlarda Özel Tüketim Vergisi alınmaktadır.

Ayrıca, yabancı yatırımcının Ukrayna'da elde ettiği ve vergisini ödediği kazancını ülkesine transfer etmek istemesi halinde, söz konusu kişinin ülkesi ile Ukrayna Hükümeti arasındaki mevcut anlaşmada belirtilen hükümlere bağlı olarak, % 0-15 arasında değişen oranlarda stopaj vergisi tahsil edilmektedir.

İşverenler, çalışanları için brüt ücretleri üzerinden toplam % 22 oranında sosyal ödemeleri yapmaktadırlar.

Özel kişi gelir vergisi 1 Ocak 2016 tarihinden itibaren % 18 oranında uygulanmaktadır. Yeni (sıfır) otomobil alındığı zaman, otomobil değeri üzerinden % 3, % 4 veya % 5 oranında (otomobil değerine bağlı) Ukrayna Emeklilik Fonuna ödeme yapılmaktadır. Takvim yılı boyunca bir kişinin birden fazla kullanılmış araç satması durumunda, ikinci otomobilden başlayarak, her satılan aracının değeri üzerinden % 5 oranında vergi ödemek zorundadır.

Ayrıca, 01 Ocak 2022 tarihinde Ukrayna Vergi Kanuna yapılan değişikliklere göre taşınmaz

mal satın alma işlemleri sırasında üç yıldan fazla bir süredir mülke sahip olan bir satıcı takvim yılı boyunca taşınmaz malın ilk satışını yapıyorsa gelir vergisinden muaf tutularak mülk satıcısı ve alıcısı sözleşmede belirtilen emlak fiyatının % 1'ini Emeklilik Fonu'na ödemek zorundadır. Satıcı bir takvim yılı boyunca ikinci kez gerçekleşen taşınmaz mal alım satım işlemlerinden % 5 oranında gelir vergisini ve % 1 oranında Emeklilik Fonuna devlet vergisini ödemek zorundadır. Ofis, otopark ve apartman dairelerini içeren ticari gayrimenkullerin takvim yılı boyunca ilk satışı bile % 5 oranında gelir vergisi ile vergilendirilmektedir.

Bir satıcı üç yıldan daha az bir süre önce satın aldığı evi satarsa, işlem tutarının %5'i oranında gelir vergisini ödemekle yükümlüdür. Ayrıca sıfırın üzerinde bir oranda kişisel gelir vergisine tabi olan gelir 3 Ağustos 2014 tarihinden itibaren geçici olan yüzde 1,5 oranında savaş vergisine tabidir. Taşınmaz mal satıcısı bir takvim yılı boyunca gerçekleştirilen taşınmaz malın üçüncü ve bir sonraki satışından yüzde 18 oranında gelir vergisine tabidir.

Ayrıca, takvim yılı içindeki ticari gayrimenkullerin ikinci ve sonraki her satışı ve üç yıldan az bir süredir mülke sahip olan satıcıların ikinci ve sonraki gayrimenkül satışları %18 oranında gelir vergisine tabidir. Söz konusu uygulama miras alınan gayrimenkul için geçerli değildir.

Bir yabancı üç yıldan az bir süredir taşınmaza sahip ise taşınmazı satmak istediğinde sözleşmede belirtilen emlak fiyatının % 1 oranında devlet vergisini, emlak değerinin % 1 oranında Emeklilik fonu vergisini, yüzde 1,5 oranında savaş vergisini ve % 18 oranında (Ukraynalılar için yüzde 5) gelir vergisini ödemek zorundadır. Ukrayna'da yabancılar tarafından mülk edinirken devlet emeklilik fonuna ödenmesi gereken %1 oranında vergi haricinde yabancılar için özel vergi hükümleri uygulanmamaktadır.

Belediye kararına bağlı olarak konutlar için 60 m², müstakil evler için 120 m²'den küçük gayrimenkuller vergilendirmeye tabii değildir. Bir kişiye ait konut ve müstakil ev için vergilendirmeye tabii olmaması gereken toplam alan azami 180 m² olacaktır (Ukrayna geneli için geçerlidir). Böylelikle konutlar için 60 m²'yi aşan, müstakil evler için 120 m²'yi aşan her metre kare için vergi ödenmektedir. Adı geçen vergi her Belediye ile tespit edilmektedir (asgari ücretin yüzde 1,5'şini aşmaması gerekmektedir). 2022 yılında metre karesi için uygulanan maksimum vergi matrahı 97,5 grivna oranındadır. Ayrıca, 300 m²'yi aşan konutlar ve 500 m²'yi aşan müstakil evler için 25 bin grivna yıllık vergi alınmaktadır.

"Lüks vergisi", üretim yılı 5 yıldan fazla olmayan ve ortalama piyasa değeri asgari ücretin 200 katından fazla olan ve 2022'de 1.300.000 UAH'a ulaşan otomobil sahiplerinden alınmaktadır. (6500 Grivnası x 200). Söz konusu vergi oranı her araba için takvim yılı başına 25 bin UAH oranındadır.

24 Şubat 2022 tarihinde, Rusya Federasyonu'nun Ukrayna'ya yönelik askeri saldırısı sonucunda, Ukrayna Devlet Başkanınının 64/2022 sayılı Kararnamesi ile 24 Şubat 2022 tarihinde Ukrayna'da olağanüstü hal ilan edilmiştir.

Askeri hareketler devam ederken Ukrayna Hükümetince nispeten sakin bölgelerde bulunan Ukrayna şirketlerinin aktif olarak işe dönmeleri teşvik edilmektedir. Girişimciliği teşvik etmek üzere Ukrayna'da vergi reformu başlamıştır. Tüzel kişiliklere % 20 oranında KDV yerine % 2 oranında ciro ödemesine izin verilerek ve 1. ve 2. gruptaki bireysel girişimciler için tek sosyal vergilere ödenmesi gönüllü olmuştur. Aktif askeri çatışmalarının olduğu bölgelerde faaliyet gösteren işletmeler 2022 yılında çevre vergisinden (ekolojik vergi) muaf tutulacaktır.

24 Mart 2022 tarih 2142-IX sayılı "Askeri Olağanüstü Dönemi Süresince Ukrayna Vergi

Kanununa ve Diğer Kanunlarına Değişikliklerin Yapılmasına Dair 5 Nisan 2022 tarihinde yürürlüğe giren Yasaya uygun olarak 2021 ve 2022 vergi (raporlama) yılları için emlak vergisi tahakkuk ettirilmeden ödenmeyecektir.

1 Nisan 2022 tarihinden itibaren Ukrayna'da askeri hal kaldırılmasına kadar Ukrayna vatandaşları tarafından Ukrayna'ya ithal edilen binek arabalar, gövdeleri, römorkları ve yarı römorkları, motosikletleri, 10 veya daha fazla kişinin taşınmasına yönelik araçlar ve yük araçları gümrük vergisi, KDV ve tüketim vergisinden muaf tutulacaktır. (Rusya'dan getirilen araçlar hariç)

Rusya'nın Ukrayna topraklarında tam kapsamlı işgalinin başlamasından bu yana, Devlet Mülkiyet Hakları Kaydın faaliyeti durdurulmuştur. Bu nedenle satıcılar ve alıcılar gayrimenkul alım veya satım işlemlerine askeri hal bitene kadar giremezler.

4. Ürün Standartları İle İlgili Uygulamalar ve Teknik Engeller:

Ukrayna standartları, “Ukrayna Araştırma, Bilim, Standardizasyon, Belgelendirme ve Kalite Araştırma ve Eğitim Merkezi”(<http://uas.gov.ua/>) tarafından yapılmaktadır.

Ukrayna'da akredite edilen uygunluk değerlendirme kuruluşlarının veri tabanına Ukrayna Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı'nın web sayfasından ulaşılabilir: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=95f429b5-7a93-4fd3-b8e8-b84b52194afc&title=RestrPriznachenikhOrganivZOtsinkiVidpovidnosti-oov-VimogamTekhnichnikhReglamentiv>

Ukrayna Standardizasyon Kanununa aşağıdaki linkten ulaşılabilir. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>

Ukrayna Ekonomi Kalkınma ve Ticaret Bakanlığı web sayfasında paylaşılan standardizasyon alanındaki mevzuat bilgileri aşağıdaki linkten elde edilebilir.

<http://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=38beb036-588e-4f53-8676-37ada2005572&tag=Standartizatsiia>

Teknik Düzenlemeler konusunda Teknik Düzenlemeler ve Uygunluk Değerlendirmesine Dair Ukrayna Kanun <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/124-19> ve Ukrayna Ekonomi Kalkınma ve Ticaret Bakanlığının web sayfasından ulaşılabilir.

<http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=10f8850c-347e-43c9-a87a-b11a4787cfd&tag=TekhnichniReglamentiv>

5. Test Etme, Muayene ve Belgelendirme:

“Dış Ekonomik Faaliyetler” Kanunu 18. Maddesi'ne göre Ukrayna'da geçerli standartlara uygun olan teknik, farmakolojik, sağlık, veteriner, bitki sağlık ve çevre gerekliliklerine uygun ürünlerin Ukrayna'ya ithalatına izin verilmektedir.

Ukrayna Kanunu 1 Aralık 2018'de bağlayıcı olan 10.05.1993 sayılı 46-93 tarihli “Standartlar ve Belgelendirme Hakkında” Ukrayna Bakanlar Kurulu Kararı'na “Teknik Düzenlemeler ve Uygunluk Değerlendirmesine dair” yasası ile değişiklikler yapılarak 1 Ocak 2018 tarihinden beri Ukrayna'da zorunlu belgelendirme sistemi kaldırılmıştır. Ukrayna'da gönüllü belgelendirme sistemi oluşturulmuştur. Diğer taraftan, Ukrayna'nın gönüllü belgelendirme sistemi, Ukrayna'da ürün kalitesinin standartlaştırılması ve belgelendirilmesi için tek bir

sistemdir.

Ukrayna gümrüklerinde veteriner-sağlık ve bitki sağlık kontroller dahil olmak üzere denetime tabii ürünlerin listesi “Ukrayna Gümrük Sınırı üzerinden Taşınan Malların (Transit dahil) Devlet Kontrolü Eylemlerinin Gerçekleştirilmesi ile İlgili Bazı Hususlara” dair Ukrayna Bakanlar Kurulu’nun 24.10.2018 tarih 960 sayılı Kararı ile belirlenmiştir.

Söz konusu Karar ile öngörülen denetime tabii olan ürünlerin listesine aşağıdaki linkten ulaşılabilmektedir (Ukraynaca):

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2018-%D0%BF>

Yukarıda bahsedilen yasaya dayanarak Ukrayna’nın ekolojik kontrolü uygulanması kaldırılmıştır. İthalatta radyolojik kontrol uygulaması sınır muhafızlarına devredilmiştir. İhracat denetimleri sırasında Ukrayna’da radyolojik kontrolü kaldırılmıştır.

25.06.92 tarihli 2498-XII sayılı “Veterinerlik” Kanunu’na göre Ukrayna sınırlarını geçen hayvansal ürünler, hazır gıda ürünleri, hayvansal hammadde, hayvan kökenli ve bitkisel yemler, yem katkıları, mikroorganizmalar, hayvan koruma malzemeleri, veterinerlik malzemeleri, hayvanların bulaşıcı hastalıklarına sebep olabilecek ürünler ve malzemeler veterinerlik kontrolüne tabi tutulmaktadır.

Veterinerlik kontrolü Ukrayna Tüketici Koruma ve Gıda Güvenliği Devlet Servisi ve Ukrayna Gümrük İdareleri tarafından gerçekleştirilir. Ukrayna’da veteriner kontrolüne tabii ürünlerin Ukrayna’ya sokulmasına (ithalat veya transit amaçlı) ancak ihracatçı ülkenin yetkili makamlarınca verilmiş veteriner ve sağlık sertifikasının aslının ibraz edilmesi halinde izin verilmektedir.

Ukrayna’da faaliyet gösteren veteriner ekspertiz laboratuvarlarının listesine aşağıda verilen web sayfasından ulaşmak mümkündür:

<https://dpss.gov.ua/bezpechnist-harchovih-produktiv-ta-veterinarna-medicina/p-laboratorij/perelik-upovnovazhenih-akreditovanih-laboratorij-referens-laboratorij>

Veteriner ve Sağlık Kontrolü: İhracatçı ülkesi tarafından verilen uluslararası veteriner sertifikasının aslı ibraz edilerek yem katkı maddeleri, premiksler, bitmiş yemler ve veteriner ilaçlarının listesindeki ürünün bulunmasının kontrolü yapılmaktadır. Ukrayna’ya yapılan ithalat sırasında aranan Veteriner Sertifikalarının İngilizce örneklerine aşağıdaki linkten ulaşılabilmektedir (ülkelere göre değişmektedir):

<https://dpss.gov.ua/en/international-cooperation/veterinary-and-safety/certificates-import-ukraine/templates-generic-forms-certificates>

Gıda ve hayvansal yan ürünlerin ithalatına ilişkin Ukrayna’da geçerli olan mevzuat listesine (İngilizce) aşağıda verilen linkten ulaşılabilmektedir:

<https://dpss.gov.ua/en/international-cooperation/veterinary-and-safety/certificates-import-ukraine/list-of-legislation-on-import>

Bitki Sağlık Kontrolü: İhracatçı ülkenin karantina ve bitki koruma devlet makamı tarafından verilen bitki sağlık sertifikasının orijinali; İhracatçı ülke tohumlarının ve / veya ekim malzemelerinin kalitesini belgeleyen sertifika; Ukrayna Bitki Çeşitleri Kaydı ve / veya Bu

Tarımsal Bitkilerin OECD Bitki Çeşitleri Listesine giren ve Ukrayna'nın katıldığı bitki çeşitleri belgelendirme programları ile öngörülen tohum ve ekim malzemesi için OECD sertifikası ve ISTA sertifikasının ibrazı gerekmektedir.

15 Kasım 2019 tarihli, 1177 sayılı Ukrayna Bakanlar Kurulu “Bitki Karantinasına dair Ukrayna Yasanın Uygulanmasına dair Bazı Hususlar” Kararı ile öngörülen bitki sağlık sertifikası aranan ürünlerin listesinin yanında sertifika örneklerine aşağıda bulunan linkten ulaşılabilmektedir.

<http://www.qdpro.com.ua/document/64801>

Ukrayna’da karantina organizma listesi Ukrayna Tarım Bakanlığı’nın 29.11.2006 tarih 716 sayılı Kararı ile belirlenmiştir:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1300-06>

Ukrayna’da faaliyet gösteren bitki sağlık laboratuvarlarının listesine aşağıda verilen web sayfasından ulaşmak mümkündür: <https://dpss.gov.ua/fitosanitariya-kontrol-u-sferi-nasinnictva-ta-rozsadnictva/fitosanitarni-laboratoriyi/perelik-laboratorij>

6.Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme:

Gıda ürünlerinin ambalaj, paketleme ve etiketleme hususları 2639-VIII sayılı 06.12.2018 tarihli Ukrayna Parlamentosu “*Tüketiciler İçin Gıda Bilgileri Kanunu*” ile düzenlenmektedir.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19>

Ukrayna’da bulunan bütün gıda maddelerinin etiketlenmesinin Ukraynaca dilinde yapılması gerekmektedir.

771/97 sayılı 16.01.2020 tarihli “Ukrayna Gıda Maddelerinin Güvenliği ve Kalitesi Kanunu” (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>) göre gıda maddeleri üzerindeki etiketler aşağıdakileri hususları içermelidir:

- Ürünün adı;
- Gıda içeriği (temel içeriklerin / katkı maddelerinin / konservelerin / kokuların ve diğer maddelerin adı;
- İlgili kanunda belirtilen belirli bileşenlerin miktarı;
- Tanımlanmış ölçüm birimlerinde ürünün ağırlığı / hacmi;
- Son kullanma tarihi (veya üretim tarihi ve saklama süresi);
- Saklama koşulları;
- Kullanım şartları ve koşulları.
- Resmi ithalatçının adı, adresi ve telefon numarası;
- Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO'lar) ve GDO'suz mallar içeren mallar buna göre etiketlenmelidir; Gıda ürününün herhangi bir bileşeninde genetiği değiştirilmiş organizmalar (GDO.) mevcut ise ve herhangi bir gıda bileşeninin içinde GDO'lu kısım yüzde 0,9'u aşıyorsa ürünün etiketi üzerinde “GDO. içeren” işareti bulunacaktır.
- Menşei ülke;
- Hacimce yüzde 1,2'den fazla etil alkol içeriğine sahip içecekler için alkol içeriği (2204 içecekler hariç);
- Gıda ürününün besin değeri hakkında bilgi.

Gıda dışı ürünlerinin ambalaj, paketleme ve etiketleme hususları Ukrayna Bakanlar Kurulu 19.04.2007 tarihli 104 sayılı “*Gıda Dışı Ürünler için Perakende Ticaret Kurallarının onaylanması üzerine*” Kararı ile ve 1023-XII sayılı 27.02.2020 tarihli “Tüketici Haklarının

Korunmasına dair” Yasası ile düzenlenmektedir.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07>

Yerel veya yabancı üretimli **gıda dışı ürünlerin** satışı sırasında tüketici için ürün ile ilgili aşağıdaki bilgilerin verilmesi gerekmektedir (etiketin üzerinde veya ürüne eşlik eden belgelerde).

- Malın adı, satılan mal ve hizmetler için markanın adı;
- Ürünün temel özellikleri, nominal miktarı (ağırlık, hacim vb.), kullanım koşulları;
- Belirli malların kullanımına ilişkin yönetmelikleri ile düzenlenen tehlikeli maddelerin içeriği;
- Üründe genetik olarak değiştirilmiş organizmaların varlığı;
- Fiyatlar (tarife), mal alım koşulları ve kuralları;
- Üretim tarihleri;
- Saklama koşulları;
- Üreticinin garanti yükümlülükleri;
- Malların verimli ve güvenli kullanımını için kurallar ve koşullar;
- Ürünün son kullanma tarihi, son kullanma tarihinden sonra tüketicinin gerekli eylemleri ve bu eylemlerin yerine getirilmemesi durumunda ortaya çıkabilecek olası sonuçlar;
- Üreticinin adı ve yeri; ürünün tadilatını ve tüketiciden gelen şikâyetleri kabul edebilecek teknik servisini sağlayan şirketin adı, yeri
- Tüketicinin yaşamı ve sağlığı, onun mülkiyeti, çevresi için tehlikeli olabilecek durumlar açısından üretici söz konusu ürünler ile ilgili ve tüketimin olası kullanımları hakkında bilgi sunmak zorundadır.

Gıda dışı ürünlerinin ambalaj, paketlenme ve etiketlenme hususları aşağıdaki ürün gruplarına göre değişmekte olup linki yukarıda verilen yasa ile belirlenmektedir. *Dikiş, örgü, kürk, koyun derisi (kürk) eşyaları ve şapkalar; tekstil ürünleri; ayakkabı, ev eşyaları, TV ve radyo ürünleri; kimyasalları, gübreler ve bitki koruma ürünleri; mobilya; fiziksel kültür, spor, turizm için ürünler; ahşap ve yapı malzemeleri; parfüm ve kozmetik ürünleri ve tuvalet sabunları; tuhafiyeye ürünleri; çakmak*

B) PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Ukrayna'ya Fikri, Sınai Mülkiyet Haklarına ilişkin düzenlemelerden Ukrayna'da Ukrayna Ekonomi Bakanlığı sorumludur (<https://me.gov.ua/?lang=en-GB>). 2022 yılında yetkilendirilen ve detayları aşağıda belirtilen kurum Ukrayna Fikri Mülkiyet Enstitüsü (UkrPatent) fikri mülkiyet hakları ile ilgili olarak tüm işlemleri yapma yetkisini haizdir.

Marka tescili olan firmalarımızın Ukrayna'da daha önceden kendi markalarının başka bir firma ya da kişilerce tescil edildiği ve bu nedenle de pazara girişlerinde anılan firmalarla uzlaşmak gerektiği ve bu konuda yüksek maliyetlerle karşılaşıldığı bilinmektedir. Bu nedenle, pazara giriş kararı sırasında söz konusu konuya dikkat etmek gerekmektedir.

Yabancı şirketler, Ukrayna'da marka tescili işleri UkrPatent'te kayıtlı olan "Patent Vekili" olarak adlandırılan kişilerin vasıtasıyla yaptırmak zorundadır. Patent Vekillerinin veritabanı aşağıda yer almaktadır.

https://sis.ukrpatent.org/uk/services/patent_attorneys/

Başvuru için gereken belgeler aşağıda yer almaktadır.

Marka Tescil başvurusu UkrPatent'e yapılmaktadır.(Patent Vekili tarafından verilmektedir).
<https://ukrpatent.org/uk>

- Markanın bir logosu mevcut ise logonun bir örneği, sunulacak hizmetlerin/malların listesi
- Marka başvuru ücretinin ödendiğine dair banka dekontu (ücret tescil ettirilecek logoya ve hizmetlere göre değişmektedir),
- Patent Vekili adına düzenlenen vekaletnamedir. Ukrayna'da marka tescili süreci 17-20 ay sürmektedir.

Ukrayna Fikri Mülkiyet Enstitüsü (UkrPatent) patent ve ticari marka başvurularını inceler ve kaydeder. 10 Temmuz 2020'de Ukrayna Cumhurbaşkanı, bu rolü üstlenecek yeni bir fikri mülkiyet ajansı kuran bir yasayı (2255 sayılı) imzaladı. Bu yetkileri UkrPatent üstlenmiştir. Patent ve ticari marka başvuruları UkrPatent tarafından gözden geçirilmeye devam edecektir.

20 Temmuz 2020'de Ukrayna Parlamentosu, Avrupa Patent Sözleşmesine uyum gibi AB-Ukrayna Ortaklık Anlaşması kapsamındaki yükümlülükleri yerine getirmeyi amaçlayan bir patent reform yasasını (No. 2259) kabul etmiştir. Ukrayna'da iş yapmayı planlayan firmalarımızın fikri mülkiyet haklarının korunması için UkrPatent'e başvurulması gerekmektedir.

Ukrayna'da ticari sır koruması mevcuttur ve idari yaptırımlar Ukrayna'nın Tekel Karşıtı Komitesi tarafından yürütülmüştür. Özellikle, Aralık 2019'da ajans, rakip bir şirketin ticari sırlarını müşteri irtibatları ve fiyat listeleri şeklinde kötüye kullandığı için bir şirkete para cezası vermiştir. Şirketler, Ukrayna mahkemelerinde bu tür hakları uygulamak isterlerse, gizlilik ve ifşa etmeme anlaşmaları da dahil olmak üzere tescilli ticari bilgileri için uygun güvenlik önlemleri uyguladıklarından emin olmalıdırlar.

Diğer taraftan, Ukrayna'da sahte ürünlerin fiziksel pazarlarda satışı, ticari marka sahipleri için süregelen bir endişe olmaya devam etmektedir. USTR tarafından Odessa'daki 7. Kilometre Pazarı'nı ve Kharkiv'deki Barabashova Pazarı'nı sahte ürünlerin satışı ile uğraşan kötü şöhretli

pazarlar olarak belirlenmiştir. Sahte ürünlerin çoğu Ukrayna'da üretilmemekle birlikte bunun yerine ithal edilmektedir. Mücadele kapsamında Ukrayna Devlet Gümrük Servisi, sınırda hak ihlalinde bulunan malları ele geçirmek için referans aldığı bir ticari marka veritabanını elinde tutmaktadır. Şirketler, bu tür sınır uygulamalarını güvence altına almak için ticari markalarını Ukrayna Gümrüklerine kaydetmelidir. 9 Haziran 2020'de Ukrayna Maliye Bakanlığı, ticari markaların Gümrükte çevrimiçi olarak kaydedilmesine izin vererek ve bir BT platformu geliştirerek gümrüklerin fikri mülkiyet sınır uygulama sistemini iyileştirmeyi amacıyla 281 ve 282 sayılı düzenlemeler yayınlanmıştır.

Ukrayna'nın yurt içi ve yurt dışı kargolarının çoğu demiryolu kullanılarak ve karayolunda ise tırlar aracılığı ile alıcılara ulaştırılmaktadır. Yurtiçi veya yurtdışı kargo taşımacılığında hava taşımacılığının payı, deniz, demiryolu veya karayolu ile yapılan yük taşımacılığına göre daha düşük kalmaktadır.

Ukrayna Devletine ait demiryolu şirketi Ukrzaliznytsia tarafından Ukrayna'nın Beyaz Rusya, Rusya, Moldova, Romanya, Macaristan, Slovakya ve Polonya ile bağlantılarını kuran 21.700 kilometrelik demiryolu ağı yönetilmektedir. Söz konusu ağ büyüklük bakımından Avrupa'nın üçüncü büyük demiryolu ağını oluşturmaktadır. Ukrayna otoyolları; pan-Avrupa koridorlarına Gdansk-Odesa; Brüksel-Dresden-Krakow-Kiev; Venedik-Budapeşte-Lviv-Kiev; ve Helsinki-Saint-Petersburg-Gomel-Kiev-Kişinev-Bükreş-Trakya otoyolları ile bağlanmaktadır.

On üç Ukrayna limanı (Briansk, Bilhorod-Dnistrovskiyi, Çernomorsk, Izmail, Kherson, Mariupol, Mykolaiv, Odesa, Oktiabrsk, Reni, Skadovsk, Ust-Dunaisk ve Yuzhnyi) ve sekiz nehir limanı üzerinden konteyner ve bulk ithalatı gerçekleştirilmektedir. . <https://ukrport.org.ua/>

2021 yılında 153 milyon ton kargo Ukrayna limanlarından geçmiş bulunmaktadır. Limanlardan geçen yıl en çok tahıl ve cevher yükleri aktarılmıştır. 2021'de Ukrayna limanlarında 118,1 milyon ton ihracat yükü, 24 milyon ton ithalat yükü, 8,6 milyon ton transit yükü ve 2,3 milyon ton kabotaj kargo işlenmiştir.

Ukrayna'da iki tür gümrüklü antrepo vardır: 1) gümrüklü antrepolar ve 2) geçici depolama için gümrüklü antrepolar. Bir ithalatçı geçici depolama için gümrüklü antrepo seçeneği; Ukrayna'da sertifikaya tabi olan, sıhhi, çevresel veya diğer giriş onaylarını bekleyen veya gümrük işlemlerinin açığa kavuşturulmasını bekleyen malları için kullanabilecektir.

Tüm ülkeler gibi Ukrayna'da da sınırlarından geçen ithalat-ihracat akışlarını takip edilmekte olup mevcut Ukrayna gümrük yönetmeliği, ihracat veya ithalat işlemlerinin gümrük beyannameleri ile yürütülmesini zorunlu kılmaktadır.

Ukrayna İstatistik Servisi verilerine göre, Ukrayna'nın 2021 yılında perakende ticaret hacmi 2020 yılına kıyasla % 10,7 oranında artış göstererek yaklaşık 1,4 milyar UAH (0,5 milyar dolar) olarak gerçekleşmiştir.

Ukrayna'da perakende pazarının yarısından daha azı zincir mağazalar tarafından kontrol edilmekte olup söz konusu durum Ukrayna perakendesinde var olan önemli fırsatları yansıtmaktadır.

Hızlı Tüketim Malları (FMCG) - Perakende süpermarket zincirleri, Ukrayna'nın ana şehirlerinde var olup temel olarak hızlı tüketim malları; tüketici elektroniği, otomotiv parçaları ve aksesuarları, kozmetik ve tuvalet malzemeleri, ilaç ve sağlık hizmetleri alanlarında

uzmanlaşmıştır.

Ukrayna perakende hızlı tüketim malları pazarındaki başlıca uluslararası yatırımcılar METRO GROUP, Auchan, Rewe Group (Billa) ve Spar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Pazarda en büyük dört ulusal FMCG perakende zinciri arasında ATB Market, Fozzy Group, Epitsentr ve Ukrayna Perakende Grubu (Karavan AVM) bulunmaktadır.

Bölgesel olarak, en ünlü perakendeciler; Güney Ukrayna'da Tavria V ve Kopeika; ve batı Ukrayna'da Pakko, Barvinok ve Kolibris olarak bilinmektedir.

Son yıllarda Ukrayna'da açılan en popüler hızlı tüketim mallarına yönelik outlet formatları; indirimler, köşe dükkânları ve süpermarketlerdir.

Tüketici Elektroniği ve Ev Aletleri Zincirleri-alanında en büyük ev aletleri ve elektronik pazarı oyuncuları Foxtrot, Eldorado ve Comfy'dir. Bu zincir operatörler, tüketici elektroniği ve ev aletlerinin çoğunu Ukrayna genelinde bulunan perakende satış noktaları aracılığıyla satışını sağlamaktadır.

“Kendin Yap” (Do-it-yourself) Zincirleri alanında ulusal zincir Epicenter, %50'den fazla pazar payıyla lider DIY oyuncusu olmaya devam etmektedir. Pazardaki yabancı oyuncuları arasında, Kiev'de üç mağaza, Odesa'da bir mağazayı işleten Groupe Adeo'nun bir parçası olan Leroy Merlin bulunmaktadır. 2019 yılında Ukrayna'da ilk Decathlon mağazası da açılmıştır. İsveçli perakendeci IKEA, 2020'de Kiev'de bir mağaza açarak Ukrayna pazarına girmiş bulunmaktadır.

Markalı Giyim ve Ayakkabı Zincirleri- çok sayıda ulusal birinci sınıf moda outlet zinciri olan Argo Retain, Helen Marlen Group, MD Group, Ultra Group, Melon Fashion Group dahil olmak üzere markalı giyim ve ayakkabı satmaktadır. Bunlar arasında Intertop, markalı ayakkabılar için Ukraynalı bir zincir olarak karşımıza çıkmaktadır. Ukrayna'da en ünlü yabancı giyim perakende zincirleri Polonya'nın LPP (Reserved, House, Mohito, Cropp, Sinsay markaları), İspanya'nın İnditex (Zara, Pull@Bear, Stradivarius, Bershka, Massimo Dutti, Oysho markaları), Türkiye'nin Colins, Lc Waikiki, Fiba Retail Şirket Grubu, Almanya'nın New Yorker mağazaları ile temsil edilmektedir.

Otomotiv Parçaları ve Aksesuar Zincirleri - üç ülke çapında zincir, Auto Trade Line (ATL), ZipAvto ve AIS ile birlikte çok sayıda bağımsız perakende satış noktası araba parçaları ve aksesuarları satmaktadır. Planetauto, Stop -Transit, Pitstop ve Avtostiv gibi bölgesel toptan satış zincirleri de mevcuttur.

Güzellik ve Tuvalet Zincirleri - Ukrayna'daki ülke çapındaki ilk dört güzellik zinciri arasında Eva (yaklaşık 1000 mağaza), DC-Watsons (440 mağaza), Prostor (342 mağaza) ve Kosmo (106 mağaza) bulunmaktadır.

İlaç (Eczane) Zincirleri – ilaçlar, 20.000'den fazla özel ve belediye eczanesi ve eczane perakende noktası aracılığıyla satılmaktadır. Pazarın % 87'sinde özel eczaneler hakim olup eczanelerin kalan %13'ü belediyelere aittir. Pek çok bölge ve belediye, temel ilaçları depolayan ve çok az veya sıfır fiyatlandırma yapan "sosyal eczaneler" i genişletmek veya piyasaya sürmek istemektedir.

Ukrayna'da perakende ilaç satışlarında konsolidasyon seviyeleri hala düşük seviyelerde kalmakta olup Ukrayna'nın tüm bölgelerinde var olan zincir bulunmamaktadır. En büyük

eczane zinciri arasında Pharmacy-Magnolia, Gamma-55, Sirius-95, Podorojnik, Pharmastor bulunmaktadır.

Perakende ilaç satışlarındaki düşük konsantrasyon seviyesi göz önüne alındığında, uluslararası zincir firmalarımızın Ukrayna pazarına girmesi önemli bir fırsat olarak değerlendirilmektedir.

3. Tüketici Tercihleri:

Fiyat Ukraynalı tüketiciler için en önemli faktördür. Buna ek olarak, ulusal ürünlerden daha yüksek kalitede ve genellikle iç kısımda elde edilmesi zor olan Batı ürünlerine büyük ölçüde çekilmektedir. Satış sonrası hizmetin kalitesi yabancı bir şirketin rekabetçiliğini artırabileceği önemli bir kriterdir. Bu nedenle, tüketiciler ülkedeki satışların bu yönüyle ilgili zayıf bir imaja sahiptir.

Yerel olarak üretilen tanıtım reklamları, Ukraynalıları yeni ürünler hakkında bilgilendirmek için etkili bir yöntemdir. Ukraynalı distribütörün adını ve orijinal ambalajdaki yerel adresi dahil etmek tüketici güvenini artırıcı bir etkiye sahiptir.

Ukraynalı alıcılar, Ukrayna'da ofisi bulunan doğru güvenilir kontak kurabilecekleri firmaları tercih etmektedir. Bu nedenle, Ukrayna'da bir temsilcilik vasıtasıyla hareket etmek firmalarımıza ürün pazarlamada önemli avantajlar sağlayacaktır.

Son yıllarda, Ukrayna'da genellikle şehir merkezlerinde mağaza zincirleri, uluslararası isim yapmış mağazalar ve süpermarketlerin Ukraynalı veya yabancı müteşebbisler tarafından açıldığı gözlemlenmektedir.

4. Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler:

Saygın, güvenilir bir acente veya distribütörün belirlenmesi, riski azaltmak ve Ukrayna pazarında başarıya ulaşmak için hayati önem taşımaktadır. Böyle bir iş ortağını belirlemek için, uygun durum tespiti yapmak elzemdir. Firmalarımızın iş planına bağlı olarak, Kiev, Kharkiv, Dnipro, Lviv ve Odessa'nın büyük şehir ve bölgelerinde bulunanlar da dahil olmak üzere ülke çapında yeteneklere sahip distribütörler bulunması pazara girişte en önemli kapılardan biridir. Bu bölgeler Ukrayna'nın en yoğun nüfuslu ve önemli ticaret merkezleridir.

Uzun vadede firmalarımızın faaliyet alanına bağlı olarak bir temsilci veya distribütör kullanmak, Ukrayna pazarı hakkında bilgi edinmek, pazar potansiyelini ölçmek, bağlantılar kurmak, bir müşteri tabanı geliştirmek, yeni ürünlerin pazara sunulması ve pazarda ürün tanınırlığı geliştirilmesi anlamında başvurulması gereken önemli bir yoldur.

Ukrayna ticaret fuarlarına katılmak veya katılmak, potansiyel ortakların niteliklerini belirlemenin ve ölçmenin başka bir yoludur. Ukrayna'da gerçekleşen ticari fuarlar hakkında daha fazla ayrıntı için Ukrayna'daki Kiev Ticaret Müşavirliğimiz /Odesa Ticaret Ataşeliğimizden bilgi alınabilecektir. Ayrıca, Ticaret Bakanlığımız İhracat Genel Müdürlüğüne de konuya ilişkin olarak danışılması önerilmektedir.

Ukraynalılar, doğrudan yerel acenteler veya temsilcilerle çalışmayı tercih etmekte olup daha sonra sahada var olmak, Ukrayna'daki başarılı iş geliştirme için önem arz etmektedir.

Ukrayna'daki en önemli satış faktörleri arasında promosyon (yerelleştirilmiş promosyon reklamları, TV reklamları, doğrudan satışlar ve çevrimiçi reklamlar) ve satış kanalları (geleneksel perakende, çevrimiçi satışlar) bulunmaktadır. Yaygın Ukrayna çevrimiçi reklam kanalları Top Shop TV ve Telemedia ve AllBiz olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ukraynalı tüketiciler Asya'da üretilen Batı markalı ürünleri tercih etmemekte olduğundan “Türkiye’de üretildiğine dair” bir etiket tüketici ilgisini ve güvenini artırabileceği değerlendirilmektedir.

Ukrayna’da tüm sektörler göz önüne alındığında, ticaret yapan firmaların genelde işletme sermayesinin düşük olduğu ortaya çıkmaktadır. Ukrayna içinde faaliyet gösteren toptancıların tercihi gümrüklenmiş malları almak, yani bir başka deyişle ithalat işlemleri ile uğraşmadan ithal ürünlere erişmektir. Ayrıca, toptancılar ve ithal mal satan Ukrayna firmaları, işletme sermayeleri az olduğu için, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, küçük partiler halinde mal almaktadırlar.

Ukrayna’da resmi dil Ukraynaca olmakla birlikte ticari işlemlerde ve günlük hayatta Rusça kullanılmaktadır. İngilizce dilinin ticari iletişimde yeri pek bulunmamaktadır. Firmaların yaptıkları sözleşmelerde geçerli olan dil Ukraynacadır. Herhangi bir uyuşmazlık durumunda diğer dillerde yazılan sözleşmelerin bir hükmü bulunmamaktadır. Bu nedenle, sözleşmelerin Ukraynaca metinlerinin çok iyi incelenmesi gerekmektedir.

a) Doğrudan Pazarlama

Doğrudan pazarlama, Ukrayna'da kullanılan satış teknikleri arasında yer almaktadır. Firmalarımız söz konusu tekniklere karar verirken yerel ortaklarının ve yerel reklam şirketlerinin rehberliğinden yararlanmasında fayda mütalaa edilmektedir. Telepazarlama ve doğrudan postanın, niş segmentler dışında başarılı olma olasılığı düşüktür. Geleneksel olarak, tele pazarlama, potansiyel müşterilere telefon görüşmesi yapan şirketlerden oluşur. Modern teknolojiyle birlikte, tele pazarlama, video konferans çağrılarını içerecek şekilde genişlemiş olmasına rağmen bunlar genellikle mevcut müşterilerle yürütülmektedir.

E-pazarlama haricinde, Ukrayna'da şirketlerin ürünlerini nasıl telemarketleyebileceğini belirli bir yasa düzenlememektedir.

E-pazarlama ile ilgili olarak, Ukrayna'nın Eylül 2015'te çıkarılan "Elektronik Ticaret" yasası, ticari elektronik iletilerin dağıtımını düzenlemektedir. Ticari elektronik iletiler, yalnızca bu tür iletilerin gönderildiği kişinin onayı ile veya alıcının gelecekte bu tür iletileri almayı reddetme seçeneği varsa dağıtılabilecektir.

Bu gerekliliğe ek olarak, ticari elektronik iletiler aşağıdaki kriterleri de karşılamalıdır:

- Ticari elektronik iletiler kesin olarak bu şekilde tanımlanmalıdır
- Alıcının, mesajı gönderen kişiyle ilgili bilgilere kolayca erişebilmesi gerekmektedir.
- Satışlar, promosyon hediyeleri, primler vb. İle ilgili ticari elektronik mesajlar kesin olarak bu şekilde tanımlanmalı ve belirsiz anlaşılmalarını önlemek için promosyonların hüküm ve koşulları açıkça belirtilmelidir.
- Ticari elektronik iletiler, reklam mevzuatına uygun olmalıdır.

Elektronik pazarlama, bir bireyin kişisel verilerinin işlenmesini içerdiğinde, Ukrayna veri koruma mevzuatı gerekliliklerine uygun olarak gerçekleştirilmelidir. En önemlisi, şirketler, kişisel verilerini pazarlama amacıyla işlemek için bireyden uygun onay almalıdır.

Doğrudan pazarlamanın popüler olmamasına rağmen, doğrudan satışlar Ukrayna'da bitkisel ürünler, kozmetikler ve küçük ölçekli tüketim malları gibi çeşitli mallarda etkili olduğu belirtilmektedir.

b) Ortak Girişimler / Lisanslama (Joint Ventures/Licensing)

Ukraynalı işletmeler finansal kaynaklara sınırlı erişime sahip olduğundan, daha fazla Ukraynalı şirket, finansmana erişim yolu olarak yabancı yatırımcılarla ortak girişimler (JV) kurmaya çalışmaktadır. Ancak, Ukrayna'nın yabancı yatırımcıları korumak için yeterli bir yasal çerçeve oluşturup oluşturmadığına ilişkin endişeler devam etmektedir.

Bu seçeneği uygulayacak şirketlerimizin yerel hukuk müşaviriyle çalışması ve varlıklarını uluslararası yasaların geçerli olduğu bir denizaşırı ticari kuruluş olarak yapılandırmaya çalışmasında fayda mütalaa edilmektedir.

2 Mart 2015 tarihinde kabul edilen ve 1 Temmuz 2020 tarihinde revize edilen 222-19 sayılı "Ekonomik Faaliyet Türlerinin Ruhsatlandırılmasına Dair" Kanun uyarınca, aşağıda belirtilen ticari faaliyetler ruhsatlandırmaya tabi olmaktadır. (ticari faaliyetlerin tam listesi ruhsata tabi Ukrayna Verkhovna Rada'da (Parlamento) mevcuttur.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>

- Teminat ve kefalet verilmesi
- Finansal kiralama
- Faktoring
- Finansal varlıkların güven yönetimi
- Mevzuat tarafından tanımlanan belirli sigorta türleri
- Daha fazla getiri ile borç verme
- Mali krediler dahil olmak üzere kredi verilmesi
- Bireysel emeklilik fonlarının yönetimi
- Alıcı grupları için mal alımı için mali varlıkların idaresi
- İnşaatları veya gayrimenkul işlemlerini finanse etmek için mülk yönetimi
- Menkul kıymetler piyasasında profesyonel faaliyet
- Nehir, deniz, karayolu, demiryolu ve hava taşımacılığı ile yolcu, tehlikeli madde ve tehlikeli atık taşımacılığı, karayolu taşıtları ile uluslararası yolcu ve eşya taşımacılığı;
- Güvenlik görevlisi faaliyetleri
- Tur operatörü etkinliği
- Yurtdışında istihdamda komisyonculuk

Bazı mallar için ithalat ve ihracat lisansları gereklidir. Ruhsat rejimi kapsamındaki malların listesi ve lisans koşulları, Bakanlar Kurulu tarafından yıllık olarak güncellenmektedir. Bu tür ürünlerin güncel listesi, 20 Aralık 2017 tarihli İthalat ve İhracat Lisansına Tabi Ürünler Listesi ve İlgili Kontenjanların Onaylanmasına İlişkin 1018 Sayılı Ukrayna Bakanlar Kurulu Kararı'nda yer almaktadır. Liste; ilaçlar, boyalar ve cilalar, boyalar, hijyen ürünleri, kozmetik ürünler, pedikür ve manikür ürünleri, tıraş aerosolleri ve deodorantları; yağlayıcılar, cilalar, ayakkabı cilaları, böcek öldürücüler, çözücüler, silikon, yangın söndürücüler ve söndürücülerini dolduran kimyasallar; buzdolapları ve dondurucular, klimalar, nemlendiriciler ve diğer seçilmiş endüstriyel kimyasal ürünler; mantar öldürücüler, böcek öldürücüler, herbisitler ve bitki büyüme düzenleyicileri ürünlerini içermektedir.

c) Satışta Hızlı Teslimat

Ukrayna'da paketlerin ve kargonun uluslararası ekspres teslimatı, DHL, FedEx, TNT Express ve UPS gibi uluslararası şirketler ve Meest Express, Pony Express Nova Poshta gibi birkaç

küçük uluslararası ve yerel şirket dahil olmak üzere 32'den fazla şirket tarafından gerçekleştirilmektedir.

Ukrayna'nın ulusal posta operatörü, geniş bir ağa ve dağıtım filosuna sahip olan ve ülkenin en uzak köşelerine posta gönderebilen tek taşıyıcı olan Ukrposhta'dır.

Ukrayna'da uluslararası ekspres teslimat; gönderim ve sevk türüne ve varış yerine bağlı olarak ortalama 1-7 gün sürmektedir. Ukrayna'ya ekspres gönderiler gönderirken dikkate alınması gereken faktörler; bazı malların belge olarak kabul edilmesi ve yalnızca teslim edilmesi için bir irsaliye gerektirmesi ve bazı gönderiler bir fatura ve bazı durumlarda ek gümrük belgeleri eşlik edebilmektedir.

01 Temmuz 2019 tarihinden itibaren Ukrayna Vergi Kanunu'nda yapılan değişiklikler yürürlüğe girmiştir. Posta ve ekspres gönderilerle özel kişilere gönderilen ithal malların vergiye tabi olmayan toplam fatura değeri 150 Euro'dan 100 Euro'ya düşürülmüştür. Malların toplam fatura değeri 100 Avro'nun altında olan mallar için -harç ve vergiler alınmamaktadır.

Malların toplam fatura bedeli 100 Avro'nun üzerinde olup, 150 Avro -% 20 KDV'nin altında 100 Avro'yu aşan bedelden tahsil edilmektedir. Eşya gümrük beyannamesi M16 uyarınca çekilmektedir. Ancak toplam fatura tutarı 100 Euro'yu aşarsa, gönderi gümrük vergisi ve KDV'ye tabidir. İzin verilen tüm tüketim malları, toplam fatura tutarına bakılmaksızın gümrük vergisi ve diğer vergilere tabidir. Ukrayna'ya uluslararası ekspres teslimat için bazı mal türleri yasaklanmış olup bu mallar aşağıda yer almaktadır.

- Ateşli silahlar ve mühimmat
- Patlayıcılar, yanıcılar, diğer tehlikeli maddeler
- Askeri teçhizat (kanunda aksi belirtilmedikçe)
- Narkotikler, psikotrop maddeler ve bunların benzerleri
- Müstehcen ve ahlaksız içerik içeren öğeler
- Silah taşıma hakkı için izinler
- İstihdam kayıtları ve kimlik (yurtdışına seyahat için Ukrayna pasaportları hariç)
- Canlı hayvanlar

Yasaklanan malların tam listesi Ukrayna Devlet Mali Servisi'nin web sitesinde mevcut bulunmaktadır. Yukarıdaki yasaklanmış maddelere ek olarak, Ukrayna tarafından Ukrayna'nın Dış Ekonomik Faaliyetteki Mal Sınıflandırmasınının 1. ila 24. gruplarına giren malların brüt ağırlığı on kilogramdan az olmadıkça ve mallar üreticinin ambalajında sevk edilmedikçe, sevkiyatına izin verilmez.

d) E-Ticaret:

Ukrayna'nın E-ticaret pazarı 2021'de %27 büyüyerek 1,1 milyar dolara ulaşmıştır. %27'lik bir artışla Ukrayna e-ticaret pazarı, 2021'de dünya çapındaki %29'luk büyüme oranına katkıda bulunmuştur.

Güney Afrika medya grubu ve İnternet şirketi Naspers ait olan Ukrayna'nın en büyük çevrimiçi pazar yeri olan OLX.ua'de gerçekleşen (ABD'deki Craigslist veya İngiltere'deki Gumtree'ye benzer yapıda) günlük satım alım işlem sayısı yaklaşık 15000 civarındadır. Söz konusu portalda verilen ilan sayısı yaklaşık 13 milyon'dur. OLX'in 2020 cirosu 1,3 milyar UAH'ı aşmıştır.

Ecommercedb Araştırma Portalından açıklandığı gibi Ukrayna E-Ticaret Pazarının en büyük oyuncusu **rozetka.com.ua**. Mağazanın 2021'de 246 milyon dolar geliri bulunmaktadır. Bunu 55 milyon dolar gelire **apple.com** ve 46 milyon doları ile **Makeup.com.ua** takip etmektedir. Toplamda, ilk üç mağaza Ukrayna'daki çevrimiçi gelirin %35'ini oluşturmaktadır.

Ukrayna pazarında en hızlı büyüyen mağazalardan biri **wildberries.ua**. Mağaza, 2021'de yaklaşık 2,9 milyon ABD doları oranında satışları gerçekleştirmiştir. Bir önceki yıla göre portalın gelir artışı %195'e ulaşmıştır.

Diğer büyüme şampyonları:

goodwine.com.ua

miraton.ua

charivna-mit.com.ua

E-ticaret net satışlarına göre Ukrayna'da top online ticaret mağazaları ve 2021 yılında bu mağazaların elde edilen satışları (milyon ABD Doları olarak)

1. rozetka.com.ua	246 milyon dolar
2. apple.com	77 milyon dolar
3. makeup.com.ua	46 milyon dolar
4. zara.com	37 milyon dolar
5. comfy.ua	35 milyon dolar

Statista Dijital Pazar Görünümü'nün belirttiği gibi, Ukrayna'daki pazar genişlemesinin önümüzdeki birkaç yıl içinde devam etmesi beklenmektedir. Önümüzdeki dört yıl içinde bileşik yıllık büyüme oranının (CAGR 21-25) %9 olacağı tahmin edilmektedir. 2021 yılında kaydedilen yıllık %27'lik büyüme ile karşılaştırıldığında, bu düşüş orta derecede dolu bir pazara işaret etmektedir. Pazar doygunluğunun bir başka göstergesi de Ukrayna'da %35'lik çevrimiçi penetrasyon; başka bir deyişle, Ukrayna nüfusunun %35'i 2021'de internetten en az bir ürün satın almışlardır.

Elektronik ve Medya, Ukrayna'daki en büyük satış segmenti olup Ukrayna'daki e-ticaret gelirinin %27'sini oluşturmaktadır. Bunu %26 ile moda, %20 ile mobilya ve gereçler, %15 ile oyuncaklar ve kalan %12 ile gıda ve kişisel bakım segmentleri izlemektedir.

Ukrayna'da Nova Poshta, çevrimiçi mağazalarınca en çok kullanılan posta servsidir. Mallarını taşımak için hangi hizmeti kullandıklarını belirten mağazalardan %84'ü, posta servislerinden ilk olarak Nova Poshta'yı belirtti. Ayrıca Ukrposhta ve Meest Express, Ukrayna'daki çevrimiçi perakendeciler tarafından %34 ve %24 oranlarıyla kullanılan ilk üç nakliye hizmeti şirketi arasında yer almaktadır.

Elektronik sektörü e-ticaret satışlarının yapısında en büyük paya sahiptir. Giyim, mobilya, oyuncak ve kozmetik gibi kategorilerin payı son yıllarda önemli ölçüde azalmıştır.

İlaç ve gıda ürünleri Ukrayna'daki e-ticaret pazarında en büyük büyüme potansiyeline sahip yeni kategorilerdir. Ukrayna'daki en büyük e-pazar yerleri: Prom, Rozetka, Allo, Bigl ve Epicentr. TOP-5'teki çevrimiçi mağazalar arasında Comfy, Makeup, Apteka 911, Foxtrot ve Citrus mağazalarıdır.

Ukrayna'daki çoğu pazar yeri, bir depo kullanmadan satıcıdan alıcıya malların doğrudan teslimat yöntemini kullanmaktadır. Bunun sayesinde, depolama ve nakliye maliyetlerini azaltarak teslimat süreleri kısaltılmaktadır.

Pazar gelişimi için beklentiler yüksek olmaya devam etmektedir. Önümüzdeki 5 yıl içinde Ukrayna'nın e-ticaretin hacmi 8 milyar dolara çıkması, pazar büyümesinin yılda %15 oranında gerçekleşmesi beklenmektedir,

E-ticaret, tüketici memnuniyeti ve sipariş işleme süresi açısından nispeten iyi gelişmiş olsa da, lojistik ve teslimat, çevrimiçi satış büyümesi için önemli bir darboğaz olmaya devam etmektedir.

2021 yılı Ukrayna e ticaret pazarındaki ana eğilimlere bakıldığında; aşağıdaki hususlar karşımıza çıkmaktadır.

- ✓ **Teslimata ilişkin Talep Artış Göstermiştir:** Ukrayna'nın en büyük özel posta şirketi Nova Poshta, 2021 yılında %20 oranında ciro büyüme açıklamıştır. Bir gıda dağıtım şirketi olan Zakaz.ua, 2021 yılında %70 büyüme kaydetmiştir. Yemek dağıtım hizmetleri de pandemi ile birlikte gelişme kaydeden alanlar arasında sayılmaktadır. Yiyecek teslimatı yapan isteğe bağlı bir hizmet olan Glovo, Ukrayna çevrimiçi yemek dağıtım pazarının 2019 ile 2020 arasında altı veya yedi kat arttığını dile getirmiştir. Lokantaların ve kafelerin karantina sırasında paket servis öne çıkmış olup gelecekteki herhangi bir kısıtlama teslimat talebini daha da güçlendirebilecektir. EVO.Business outlet, 2021'deki Ukrayna e-ticaret pazarının büyüklüğünün 2020'ye göre yaklaşık %28'lik bir artışla 137 milyar UAH (4.89 milyar dolar) olarak gerçekleşmiştir.
- ✓ **E-Ticarette Tüketici Tercihleri:** Ukraynalı çevrimiçi tüketiciler için fiyat ana belirleyicidir. Ayrıca, özellikle ülkenin iç kesimlerinde daha kaliteli olarak algılanan ve kolay bulunamayan batı sınırından gelen ürünleri de ilgi gösterilmektedir. Yabancı firmaları Ukraynalı firmalardan ayıran en önemli özelliklerden biri satış sonrası hizmetlerdir. Örneğin, Ukrayna'da malların iadesi nadirdir. Yerli markaların ve mağazaların algısını önemli ölçüde etkilemektedir.
- ✓ **E-Ticarette Ukrayna'da Kullanılan Ödeme Yöntemleri:** Ukrayna pazarında en çok tercih edilen ödeme yöntemi kredi kartlarıdır. Ardından, pazar payının neredeyse %40'ına sahip e-cüzdanlar gelmekte olup üçüncü sırada cep telefonları yer almaktadır.

Kaynak: <https://www.paymentwall.com/pl/payment-methods/ukraine>

Diğer taraftan, Ukrayna'da YandexMobile çok popüler bir hizmet olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu uygulama Mobil, nakit, ön ödemeli ve elektronik ödemeleri destekleyen bir ödeme hizmeti olarak bilinmektedir. Ayrıca bir QIWI çözümü de mevcuttur. Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleri arasında popüler olan bir e-cüzdandır. Hızlı ve güvenli ödeme imkanı sunmaktadır. Ukrayna'da ayrıca, hem Google Pay hem de Apple Pay önemli ölçüde kullanılan ödeme yöntemleridir.

e) Ticari Tanıtım ve Reklam

Ukrayna'da siyasi ve ekonomik krizlere rağmen, reklam ve iletişim sektörünün toparlanma eğilimi dikkat çekmektedir. En hızlı büyüyen kanallar TV reklamcılığı (yıllık %26 büyüme), Ev Dışı Medya (yıllık % 24) ve İnternet reklamcılığı (yıllık % 30)'dır.

Ukrayna'nın En İyi 5 TV Kanalı (MediaBusiness Review'a göre):

- Channel Ukraine
- 1+1
- ICTV
- Inter
- STB

Ukrayna'nın En İyi 5 Radyo İstasyonu (Bağımsız Yayıncılar Birliği'ne göre):

- Hit FM
- Lux FM
- Radio Piatnitsa
- Russkoe Radio
- Retro FM

Ukrayna'nın Başlıca Gazeteleri/Dergileri:

- Segondya
- Fakty i Kommentarii
- Vesti
- Express
- Komsomolska Pravda Ukraina

Ukrayna'nın Başlıca İngilizce Gazeteleri/Dergileri:

- Kyiv Post
- Business Ukraine
- KyivWeekly
- What'sOn

Başlıca Yerel Ticaret Fuarı Organizatörleri ve Ticaret Fuarı Yetkilileri:

- Euroindex
- Medvin
- PremierExpo
- ACCO International
- International Exhibition Center

Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığımız tarafından onaylanan yerel büyük ticari fuarlarda Türk şirketlerinin ürün ve hizmetlerini aktif olarak tanıtılmaktadır.

f) Fiyatlandırma

• Fiyatlandırmayı Etkileyen Faktörler

İşletmeden Tüketicie: Çoğu tüketici gibi Ukraynalılar için de satışı etkileyen en önemli faktör fiyat olmakla birlikte bunu kalite, dayanıklılık ve satış sonrası hizmet izlemektedir. Ürünün türü, tüketicilerin ürünün menşe ülkesine verdiği önemi de etkilemektedir. Aynı durum yabancı şirketleri acente, distribütör veya temsilci olarak temsil eden Ukraynalı işletmeler için de geçerlidir.

Fiyatları belirlerken, ortalama Ukraynalı tüketicinin satın alma gücünü dikkate almak önemlidir. Ukrayna Devlet İstatistik Komitesi'ne göre, 2021'da Ukrayna'da nominal ortalama aylık maaş 12993 UAH (yaklaşık 477 ABD Doları) idi ve bu UAH'da yıllık % 23,1'lik bir artışı temsil etmektedir.

Fiyatlandırma için potansiyel son kullanıcıların yaşlarını ve yaşadıkları bölgeleri de dikkate almak önemlidir. Daha yüksek fiyatlı Batı üretimi ürünlere olan talep, genç nesil arasında çok daha fazladır ve en keskin karşıtlıklar “55 yaş altı” ve “55 üstü” yaş grupları arasında görülmektedir. En büyük fark araç, kişisel bakım ürünleri, şekerleme, mücevher, ev eşyası ve elektronik eşya alımında ortaya çıkmaktadır.

Çeşitli diğer ürünlerin fiyatlarını incelemek için Price.ua (Ukraynaca) ve AllBiz'e (İngilizce) referans alınabilecek kaynaklar arasında yer almaktadır.

İşletmeler Arası: Ukraynalı şirketler için ekipman satın alırken en önemli faktör kalite olup bunu yeni teknoloji, verimlilik, güvenilirlik, eğitim desteği ve satış sonrası hizmet performansı gibi kriterler izlemektedir. Söz konusu kriterlerin sektörel dağılımına bakıldığında; özellikle tarım, enerji üretimi, petrol ve gaz, ilaç, havacılık ve bilgi ve iletişim teknolojisi sektörlerinde geçerli olduğu belirtilmektedir.

• Fiyatlandırma Düzenlemeleri

Ukrayna'nın fiyat belirleme düzenlemeleri, Ukrayna'nın Fiyatlar ve Fiyat Tespiti Yasasında belirtilmiştir.

Belirli endüstrilerdeki fiyat düzenleyici otoriteler aşağıda ifade edilmektedir.

• Devlet İletişim ve Bilişim Düzenleme Ulusal Komisyonu tarafından Telekomünikasyon hizmetleri ücretleri düzenlenmektedir.

• Devlet Enerji ve Kamu Hizmetleri Ulusal Komisyonu tarafından enerji ve kamu hizmetleri fiyatları düzenlenmektedir.

Ukrayna Hükümeti kalp damar hastalıkları, tip II diyabet (ağızdan alınan ilaçlar) ve astım tedavisine yönelik ilaçların fiyatlarını düzenlemektedir.

Diğer ürün ve hizmetler için, Ukraynalı şirketlere ve bireysel girişimcilere fiyatları kendileri belirleme özgürlüğü verilmektedir.

- **Fiyatlandırma ve Katma Değer Vergisi (KDV)**

Ukrayna'daki çoğu işletme, öncelikle bireysel özel girişimciler, LLC (LTD) şirketleri veya anonim şirketler olarak organize edilmiştir. Ukrayna'da malları ortak olarak fiyatlandırmak için Ukraynalı bir ortakla birlikte çalışan ihracatçılar; bireysel özel girişimcilerin müşterilere yeniden satılan mallar üzerindeki zorunlu %20 KDV'den muaf olduğunu bilmelidir.

Ayrıca, bir müşterinin perakende satış noktalarında, toptan satış veya dağıtım depolarındaki mallar için ödediği fiyatın halihazırda % 20 KDV içerdiğini bilmelerinde fayda mütalaa edilmektedir.

LLC (LTD) şirketleri ve anonim şirketler, mal veya hizmetlerinin fiyatına % 20 KDV dahil etmelidir. Bireysel bir özel girişimci aracılığıyla satış seçeneği, bireysel bir özel girişimci tarafından bir yıllık bir süre boyunca gerçekleştirilen satış gelirleriyle sınırlıdır.

KDV açısından, her grup için farklı yıllık satış geliri sınırlarına sahip üç grup mevcuttur: I Ocak 2022 tarihinden itibaren I. grup için 1.085.500 UAH (yaklaşık 37.400 \$'a kadar), II. grup için 5.421.000 UAH (yaklaşık 187.000 \$'a kadar) ve III. Grup grup için 7.585.500 UAH (261.500\$'a kadar) satış gelir sınırlamaları vardır. LLC (LTD) şirketleri ve anonim şirketler, fiyata % 20 KDV dahil etmeleri gerektiği için yıllık satış gelirlerinde tavanla sınırlı değildir.

Mal satışlarının kapsamına ve niteliğine bağlı olarak, birkaç girişimciden oluşan bir ekiple ortak olarak yıllık satış gelirlerinde zorunlu bir tavan uygulanabilir. Bireysel özel girişimci olarak sınıflandırılan onlarca satış elemanı aracılığıyla ürünlerini satan işletmeler bu seçeneği yaygın olarak kullanmaktadır.

- g) **Satış Sonrası Hizmetler ve Müşteri Desteği**

Bilindiği üzere, Ukrayna'nın satış sonrası hizmet ve müşteri desteği standartları Batı'dakinden daha düşüktür.

Bununla birlikte, Ukraynalı tüketiciler giderek daha iyi garantiler ve satış sonrası hizmetler talep etmektedir. Bu hizmetler tipik olarak, üreticinin distribütörü veya satış temsilcileriyle yapılan sözleşme kapsamında Ukraynalı tamir atölyeleri tarafından gerçekleştirilmektedir.

Ukraynalı tüketicilerin satış sonrası hizmetler ve ürün garantileri için yüksek beklentilerinin olduğu Ukrayna pazarında faaliyet gösteren/gösterecek firmalarımız tarafından bilinmelidir.

Sunulan müşteri desteğinin seviyesi ve kalitesi, Ukrayna'da müşterileri kazanma ve elde tutma konusunda belirleyici bir faktör olabilecektir.

Yasal olarak, Ukrayna, tüketicilerin çok iyi bildiği güçlü tüketici hakları koruma yasalarına sahiptir.

Ukrayna mevzuatına göre, teknik açıdan gelişmiş ürünlerin üreticisi, bir ürünün, ürün kılavuzunda açıklanan özelliklere uygunluğunu garanti etmeli ve satın alma tarihinden itibaren en az altı ay garanti hizmeti sunmalıdır.

Garanti süresi boyunca tüketiciler, satın alma tarihinden itibaren 14 günlük bir süre içinde ücretsiz onarım, arızalı ürünlerin tamamen değiştirilmesi veya ürünün yedi gün içinde iade edilmesi durumunda ürünün satın alma bedelinin tamamının geri ödenmesi hakkına sahiptir.

Tüketici, ürünün kullanım kılavuzunu ihlal ettiyse, sonraki tüm gerekli onarım çalışmaları tüketiciye aittir. Garanti hizmeti, satın alma tarihinden itibaren başlamaktadır.

Teknik olarak gelişmiş ürünler aşağıda sıralanmaktadır:

- Ev radyosu ve elektronik aletler ve elektrikli ev aletleri
- Ev ve bilgisayar cihazları
- Kişisel iletişim cihazları
- Saatler, saatler ve zamanlayıcılar veya kronometreler dahil mekanik cihazlar
- Elektrikle çalışan dahil müzik aletleri
- Garanti yükümlülükleri olan tüm cihazlar
- Ev kullanımı için işleme cihazları
- Tıbbi cihazlar
- Fiziksel egzersiz, spor veya turizm için ürünler
- Kişisel düzenli veya plastik mermi ateşli silahlar, göz yaşartıcı gaz (PP) tabancaları, karbonat gazı (CP) tabancaları, top mermi (BB) tabancaları, havalı veya yaylı tabancalar
- Ev tipi ölçüm ve tayinleme cihazları

Kötü performans nedeniyle malların zorunlu olarak değiştirilmesi veya geri ödenmesi, gıda maddeleri, ilaçlar ve ilaçlar, kişisel hijyen ürünleri, parfüm ve kozmetikler, iç giyim, spreylere, kitaplar ve diğer basılı ürünler için geçerli değildir.

Bu tür değiş tokuşlar, iyi niyet temelinde ve satıcının takdirine bağlı olarak yapılır. Motorlu taşıtlar ve diğer kendinden tahrikli cihazlar için satış sonrası destek ayrı bir kanunla düzenlenmektedir.

1 Ağustos 2016'dan itibaren, Ukrayna'daki tüm devlet kurumları bir e-tedarik sistemi olan PROZORRO portalı kullanmaya başlamıştır. <https://prozorro.gov.ua/en>

Ulusal hukuk, malların, işlerin ve hizmetlerin kamu alımını düzenlemektedir. Ukrayna yasalarına göre, kamu alımları için resmi bir minimum miktar yoktur ancak Prozorro sistemde minimum değeri 3.000 UAH (yaklaşık 120 Dolar) olan alımların yapılmasını önerilmektedir.. Hükümet, ihale duyurusunu ve sonuçlarını yayınlamaktadır. Tedarikler yabancı kuruluşlar tarafından finanse edildiğinde, açık uluslararası ihaleler kullanılmalıdır. Devlet alımları ayrıca, AB ile Ortaklık Anlaşması Başlık IV'ün 8. Bölümünün yanı sıra DTÖ Hükümet Satın Alma Anlaşması da dahil olmak üzere Ukrayna'nın taraf olduğu uluslararası anlaşmalara tabidir.

Ukrayna'nın e-ihale sistemi uygulaması, Türk şirketlerinin Ukrayna devlet ihalelerine katılması için önemli fırsatlar yaratmaktadır. Ukrayna'daki mevcut kamu ihale fırsatlarıyla ilgilenen Türk tedarikçiler, Ukrayna Kamu Alımları Resmi Ulusal Web Portalı ve açık kaynak devlet e-ihale sistemi PROZORRO'da bildirimler için kayıt yaptırabileceklerdir. <https://ips.vdz.ua/>

Ukrayna Tekel Karşıtı Komitesi, (The Anti-Monopoly Committee of Ukraine) Şikayet Kurulu

aracılığıyla ihale prosedürleriyle ilgili kamu alımlarından kaynaklanan anlaşmazlıkları inceleme yetkisine sahiptir.

Mahkemeler ayrıca devlet ihaleleriyle ilgili davalara da bakabilmektedir. Davalar, iddia edilen ihlallerden sonraki 10 gün içinde, hak düşürücü sürelere riayet edilerek açılmalıdır. Türk şirketleri ayrıca Ukrayna İş Ombudsmanı Konseyi'ne şikayette bulunabilmektedir. İş Ombudsmanı görevi, Ukrayna'nın yolsuzlukla mücadelesinde önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmakta olup EBRD, OECD ve Ukrayna'daki Uluslararası Ticaret Odaları da dahil olmak üzere çok sayıda iş birliği tarafından desteklenmektedir. İş Ombudsmanının düzenleyici statüsü, ombudsmanın veya onun sahadaki temsilcilerinin haksız muamele ve yolsuzluk iddialarını rapor etmesine olanak tanımakta olup Ukrayna'da etkili bir araç olarak firmalarımız tarafından bilinmesi gereken çözüm yollarından biridir. İş Ombudsmanı Konseyi iddiaları değerlendirir. İddia edilen ticari yanlış uygulamanın meydana gelmiş olabileceği sonucuna varırsa, ilgili kurumlardan daha fazla soruşturma talep edebilir ve bu şikayetlerin resmi makamlar tarafından ele alınmasını isteyebilir. Ombudsman, yolsuzlukla mücadelede kaydedilen ilerleme hakkında iş dünyası da dahil olmak üzere halka periyodik olarak rapor vermektedir.

Doğrudan Hükümet ihalelerine ek olarak, Ukrayna şu anda büyük altyapı geliştirme projeleri için çok taraflı kalkınma bankalarından uluslararası yardım almaktadır. Bu projeler, Türk şirketleri için önemli ihracat fırsatları yaratmaktadır. Bu projelere ilişkin ihale duyurularının Dünya Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD); Uluslararası Finans Kurumu (IFC) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'ın web sitelerinde açıklanmakta olup firmalarımız tarafından takip edilmesinde fayda mütalaa edilmektedir.

C) SEKTÖRLER

1. Tarım ve Hayvancılık

Ukrayna, verimli toprakları ve uygun iklim koşulları ile tarım alanında dünyada en yüksek üretim potansiyeline sahip ülkelerden biridir. Ülke topraklarının yaklaşık % 55'i (34,1 milyon hektar) ekilebilir tarım arazisidir. Kişi başına düşen arazi miktarı 0,87 hektardır. Eski SSCB döneminde; tahıl, et ve süt üretiminin yaklaşık dörtte birlik kısmını tek başına karşılayan Ukrayna'nın şu andaki önemli tarım ürünleri tahıllar, patates, şeker pancarı ve ayçiçeğidir. Aynı zamanda başta ayçiçeği olmak üzere, bitkisel yağlarda da eskiden olduğu gibi BDT ülkeleri içerisinde en büyük üretici konumundadır.

31 Mart 2020'de Ukrayna'da tarımsal amaçla kullanılan arazi satış moratoryumu 10.10.2019 tarihli 2178-10 sayılı Yasa Ukrayna Parlamentosu tarafından onaylanan yasa ile kaldırılmıştır. Söz konusu yasa Ukrayna'da en çok beklenen yasa niteliğinde olduğundan ülkede tarım sektörünün gelişiminde en önemli konu olarak değerlendirilmektedir. 1 Temmuz 2021 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde Ukrayna'da tarımsal arazi satışı konusundaki moratoryum kaldırılmaktadır Tarım sektörü zamanla rekabetçi hale gelmiş olup, tarım sektöründe faaliyet gösteren firmalar daha verimli üretim modellerine geçiş için çalışmalarını sürdürmektedir. Tarım sektörü, son yıllarda Ukrayna ekonomisinin en önemli ve istikrarlı sektörü olarak kendisini göstermektedir.

Banka kredileri için toprağını ipotek olarak gösteremeyen küçük çiftçi, gübre, tohum, makine ekipman gibi ihtiyaçlarını karşılamak için banka kredilerinden mahsur kalarak, toprağını aracılara kiralamışlardır. Aracılarda daha daha yüksek bedellerle büyük işletmelere bu haklarını

devrederek, toprağın sahibinden çok daha fazla gelir elde etmektedirler.

Sözleşme sürelerinin sınırlı olması ve ülkedeki belirsizliklerden dolayı yerli ve yabancı sermayenin tarım sektörüne yatırımları gerçek potansiyelin altında kalmıştır. Bankacılık sektöründe tarım kredileri yeterince gelişemezken, toplam kredilerin tamamına yakını orta ve büyük işletmeler tarafından kullanılmaktadır.

Ukrayna yabancı sermaye çekmek, tarımda dünyada rekabetçi bir ülke olmak ve bugün için yıllık 70 milyon ton olan tahıl üretiminin 10 yıl içerisinde bir buçuk katına çıkarılması imkan dahilindedir. Bu durumda, moratoryumun kaldırılması ve tarım reformunun ülkenin ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleştirilmesi Ukrayna dış ticareti için önem arz etmektedir.

Ukrayna'nın 2021 yılında tarım ürünlerinin ithalatı %19 oranında artarak 7,7 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Tarım ürünleri Ukrayna'nın toplam ithalat hacminde %11'ini oluşturmaktadır.

Ukrayna ihracatının toplam hacmi içinde tarım ürünlerinin payı %41 olurken, bu ürünlerin ihracatı 2020 yılına göre %25 artışla 27,8 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.

Ukrayna'nın tarım ürünleri ihracatındaki en büyük pay mahsul ürünlerine aittir. 2021'de Ukrayna'nın toplam tarım ürünleri ihracatının %56'sını oluşturan bu sektörün ihracat hacmi hububat ticareti sayesinde 15,6 milyar dolarına ulaşmıştır.

2021 yılında Ukrayna tarım ürünleri ihracatının %25'ini oluşturan bitkisel ve hayvansal yağların ihracatı 7,1 milyar dolarına ulaşmıştır. Ayçiçek yağı bu segmentte en çok ihraç edilen ürün olmuştur.

Geçen yıl, Ukrayna'nın tarım ürünleri ihracatının %14'ünü oluşturan nihai ürünler 3,8 milyar dolar oranında ihraç edilmiştir. Bu segmentten hazır hayvan yemi olarak kullanılan ayçiçeği küspesi en çok ihraç edilen ürün olmuştur. En düşük ihracat geliri hayvancılık sektöründen gelmiştir.

Tarım ürünleri ithalatının yapısını ele alırsak, 2021 yılında tarım ürünleri ithalatının %46'sı oluşturan ithalat hacmi 3,6 milyar dolara ulaşan nihai ürünlerdir. En çok alkollü içecekler ve tütün ürünleri ithal edilmiştir.

2021'de mahsul ürünlerin ithalatı geçen yıla göre %7 artışla 2,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu segmentte en çok meyve ve kuruyemiş ithal edilmiştir.

2021 yılında hayvancılık ürünleri ithalatının hacmi 1,6 milyar dolarını bularak Ukrayna tarım ürünleri ithalatının %21'ini oluşturmaktadır. Geçen yılki sonuçlara göre, tüm hayvancılık ürünleri arasında en fazla ithal edilen ürün balık olmuştur.

Hayvansal ve bitkisel yağlar, tarım ürünlerinin ithalatı arasında 0,4 milyar dolar oranında en düşük ithalat hacmini göstermiştir.

Modern tarih boyunca Ukrayna "Avrupa'nın ekmek sepeti" olarak adlandırılmakta olup ülkenin sahip olduğu toplam alanının % 70'inden fazlası tarım arazisidir. Toplam 42 milyon hektardan 32 milyon hektar tahıl ve sebze yetiştiriciliğine uygun ekilebilir araziden oluşmaktadır. Buna ek olarak Ukrayna, dünya rezervlerinin% 30'unu temsil eden "chornozem" olarak bilinen önemli miktarda zengin verimli siyah toprağa sahiptir.

- Bu avantajlar, Ukrayna'nın su ve ulaşım ağlarına yeterli erişime sahip ılıman bir karasal iklim bölgesine yerleştiği elverişli coğrafi konumundan da yararlanmaktadır. Sektör aynı zamanda, Ukrayna'nın yaklaşık 42 milyonluk nüfusunun yaklaşık% 25'inin tarım sektöründe istihdam edildiği, oldukça yetenekli ve büyük bir çalışma havuzunun hizmetlerinden de faydalanmaktadır.

- Ukrayna'nın mevcut tarımsal üretiminin en büyük kısmı buğday, mısır, arpa, ayçiçeği, şeker pancarı, tütün, baklagiller, meyve ve sebzeler dahil olmak üzere çeşitli tahıl ve yem bitkilerinden oluşmaktadır.

- Ukrayna, başta buğday olmak üzere büyük bir tahıl ürünü üreticisi olarak dünya liderliğini sürdürmektedir. Yıllık tahıl mahsulünün tamamı 90-100 milyon tona kadar çıkabilmekle birlikte iç pazar için gerekli olan 40-50 milyon tonun ayrılarak yıllık bazda ihracat için yaklaşık 50-60 milyon ton bırakılmakta olduğu rakamlara yansımaktadır. Ukrayna şu an dünya tahıl ihracat pazarında üçüncü sırada yer almaktadır. Sektör uzmanları tarafından 2020'lerin ortasında Ukrayna'nın ABD ve Brezilya'nın ardından dünya çapında gıda üretiminde 3. numara olacağını tahmin edilmektedir.

- Ukrayna için bir başka büyük büyüme fırsatı, ülkenin bozulmamış toprağının organik gıdaların büyük bir üreticisi olmasına izin verdiği organik tarım alanında yatmaktadır. Yüz binlerce dönüm zaten organik tarıma ayrılmıştır ve zamanla Ukrayna, bu tür organik maddelere yönelik artan talebi karşılamak için Batı Avrupa'ya büyük bir ihracatçı olmayı beklemektedir.

- Sektörde var olan yabancı yatırım açığı Ukrayna Yatırım Ajansı tahminlerine göre 1,8 milyar dolardır.

Ukrayna'nın Tarım Sektöründeki Yüksek Katma Değeri Olan Niş Pazarları

№	NİŞ PAZAR ADI	AÇIKLAMA	FİNANSMAN	NEDEN UKRAYNA?
	TARIM TEKNOLOJİLERİ	Sensörler, dronlar ve veri yönetim sistemleri kullanan agritech, Ukrayna'nın tarım sektöründeki potansiyelini ortaya çıkarmasına yardımcı olmaya hazırlanmaktadır.	Ukrayna tarım şirketlerinin ihracat değeri yaklaşık 22 milyar dolar % 25'e kadar net kar marjı.	Ukrayna, dünya popüler tarım ürünlerinin ilk 10 ihracatçı ülkesinden biridir; Ekilebilir tarım arazileri geniş ve verimlidir.

2	KATMA DEĞERLİ GIDA ÜRÜNLERİN İŞLENMESİ	Ukrayna'nın tarım ürünleri ihracatı çoğunlukla hammadde ve yarı mamullerden oluşup, yüksek katma değeri olan ürünlerinin üretimi için büyük fırsatlar bırakmaktadır.	2018 yılında Ukrayna'da işlenmiş gıda ürünleri üretiminin tutarı 17 milyar dolardır. Brüt kar marjı oranı %40 ile 60 arasında değişmektedir.	Güçlü yerel pazar; İyi gelişmiş tarım sektörü; Nispeten sınırlı sektördeki rekabet.
3	BİYOYAKITLARIN GELİŞTİRİLMESİ	Yenilenebilir kaynaklardan biyoteknolojik süreçleri yoluyla yakıtların üretilmesi.	61 milyon ton brüt potansiyel kömür ; Pazar değeri 2 milyar \$; %30-35 oranında net kar marjı.	Düşük maliyeti olan enerji; Toprak verimliliği; Biyoyakıtların kaynağı olan mısır ve ayçiçeğinin bol miktarda bulunması.

Kaynak: Ukrayna Yatırım Ajansı

2. Sanayi

Doğal kaynaklarının zengin oluşu ve Sovyet dönemindeki planlama Ukrayna'yı sanayi sektöründe, her ne kadar eski ve enerji yoğun teknolojiye sahip olsa da, belirli bir gelişmişlik düzeyine ulaştırmıştır. Ülkenin gelişmiş demir ve çelik sanayi eski SSCB'nin dökme demir üretiminin % 5'ini, çelik üretiminin % 40'nı ve çelik boru üretiminin % 25'ini karşılamaktaydı. Yine mineral gübre üretiminin % 21'ini karşılayan, bunun yanında özellikle lastik, plastik ve gübre üretiminde deneyimli bir kimya sanayi tecrübesine sahiptir.

Sovyetler Birliği döneminde Ukrayna'da, ağır sanayi ve savunma sanayi ön planda yer almış, ancak bağımsızlıkla birlikte merkezi otorite dağılmış ve piyasa mekanizmasının geliştirilmesinde güçlüklerle karşılaşmıştır. 1993'ten itibaren Ukrayna sanayisi yapısal değişiklikler yaşamıştır. Temel sanayi olarak adlandırılan enerji sektörü ve çelik sanayi üretiminin genel sanayi üretimi içindeki payı artarken, imalat sanayi olarak adlandırılan makina yapımı ve hafif sanayi üretiminin payı azalmıştır.

Ukrayna sanayisi içindeki diğer önemli sektörler makina imalatı, gıda, demir-çelik, metalurji, kimyasallar, uçak ve gemi inşa sanayisidir. Makina üretimi ve kimyasallar alanlarındaki en büyük sorun, eski teknolojilerin kullanılıyor olması ve ithal edilen mallarla rekabet edilememesidir. Bu nedenle üretim istenen seviyeye ulaşamamaktadır. Fakat özelleştirme

süreciyle birlikte bu alanlarda bir canlanma gözlenmektedir. Buna karşın özelleştirilen alanlara yeni yatırımlar yapılması yerine genelde mevcutla devam edilmesi benimsenmektedir.

Ayrıca, Sanayi sektörü Ukrayna GSYİH'sının yaklaşık % 23-24'ünü oluşturmaktadır. Bunun içinde %12'si işleme sanayiye denk gelmektedir. Ukrayna'nın önde gelen sanayi sektörleri arasında işleme sanayi, metalürji, elektrik enerji, ağaç işleme, makine üretimi, madencilik, kimya ve gıda sanayileri yer almaktadır.

Ukrayna ihracatı çoğunlukla hammadde ürünlerinden oluşmaktadır. Yüksek teknoloji ürünlerinin ihracat payı, Ukrayna'nın toplam ihracat hacminin sadece % 5,5'idir.

Mobilya sektörü, üretim ve ihracat artışı açısından ekonominin en dinamik alanlarından biridir. 2020 kriz yılında bile mobilya ihracatı yüzde 11 oranında artmıştır. Genel olarak, son 4 yılda mobilya ihracatı yıllık ortalama olarak %17,5 oranında büyümüştür. Avrupa'nın coğrafi merkezindeki konumu, geniş bir kaynak alanı ve AB ile yaptığı serbest ticaret anlaşması nedeniyle, Ukrayna mobilya sektörünün Avrupa merkezi olmak için tüm koşullara sahiptir. Ukrayna'da üretilen mobilyanın %50'den fazlası AB ülkelerine (Polonya, Almanya) ihraç edilmektedir. Mobilya sektöründe 100.000'den fazla işçi çalıştıran 5.000'den fazla işletme bulunmaktadır.

Yiyecek ve içecek sektörü, sadece tarım ve sanayi kompleksi için değil, aynı zamanda Ukrayna'nın tüm ekonomisi için omurga endüstrilerinden biridir. Ukrayna'daki yiyecek ve içecek sektörünün kilit endüstrileri arasında şeker, et, süt, sıvı ve katı yağlar, konserve meyve ve sebzeler, şekerleme, alkollü içkiler, şaraplar ve tuz üretimi yer almaktadır.

Bakanlığı (<http://www.me.gov.ua>) sorumludur.

3. Hizmetler

Son yıllarda Ukrayna'da çok çeşitli alanlarda faaliyet gösteren hizmet sektörü, büyük bir gelişme göstererek tarım ve sanayi sektörünü geride bırakarak ön plana çıkmaktadır. Gerek teknolojik gelişmeler gerekse ülkenin eğilimleri bu sektörün önemini daha da artırmaktadır. Bu yüzden yatırımlarının büyük bir bölümü bu sektöre çekilmektedir.

Ukrayna'nın hizmet gelir ve gider tutarları, genel olarak olumlu bir gelişim izlemektedir. Ukrayna'nın hizmet ticaretindeki öncü sektörler: ulaştırma, bankacılık ve haberleşme'dir. Ukrayna'da tüm hizmetler arasında yazılım (IT) sektörü en hızlı gelişmekte olup yerli ve yabancı IT şirketleri için önemli fırsatlar sunmaktadır.

2021 yılında Ukrayna'nın hizmet ihracatı 2019 yılına göre % 14,2 oranında artış gösterip 13,16 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup Ukrayna'nın ithalatına bakıldığında 2019 yılına göre %32,9 oranında düşüş ile 7,59 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

Bilişim sektörü, Ukrayna'daki en yenilikçi ve dinamik sektörlerden biridir. Siber güvenlik, yapay zeka, FinTech, büyük veri yönetimi, oyun, ag-tech ve e-ticaret alanındaki gelişmeleri içeren oldukça genişli bir sektördür. Sektörde 4.000'den fazla şirket ve 180.000'den fazla kişi istihdam edilmektedir. Bilişim sektörü, Ukrayna'nın hizmet ihracatında 2. sırada yer almaktadır.

Dünya Bankası'na göre Ukrayna, BT dostu reformları yürüten ilk 10 ülke arasında yer almaktadır. Son yıllarda Ukrayna, küresel bir BT oyuncusu olarak istikrarlı bir şekilde ilerlemektedir. İyi Ülke Endeksi'ne (Good Country Index) göre, 2020 yılında BT endüstrisinin güçlü gelişimini açıklayan Ukrayna'nın Bilim ve Teknoloji Küresel Katkısı 1. sırada yer almaktadır.

Ukrayna, Grammarly, Depositphotos, MacPaw, Petcube gibi başarılı start-up'lar olarak başlayan küresel firmalara ev sahipliği yapmaktadır. Oracle, Ring, Siemens, Cisco, Samsung, Ukrayna'da Ar-Ge ofislerini açmıştır.

Ukrayna bilişim sektörü yüksek oranda ihracata yönelik bir sektördür. Fortune 500 listesindeki 100'den fazla şirket, Ukraynalı bilişim firmalarının müşterileridir. Uluslararası ortaklar çoğunlukla Kuzey Amerika, Birleşik Krallık ve AB'den gelmektedir, ancak Ukrayna şirketleri dünya çapındaki ülkelerle işbirliği konusunda deneyime sahiptir.

Faydalı Kuruluşlar:

Ukrayna'da ulaşım, posta ve bilgi teknolojisi hizmetleri konusunda **Ulaştırma Bakanlığı** (<http://mtu.gov.ua/>) sorumludur.

Ukrayna'da kültür ve sanat, spor, telekomünikasyon, bilgi hizmetleri konusunda **Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı** (<http://mkms.gov.ua/>) sorumludur.

Ukrayna'da eğitim ve bilim hizmetleri konusunda **Eğitim ve Bilim Bakanlığı** (<https://mon.gov.ua/ua>) sorumludur.

Ukrayna'da inşaat hizmetleri konusunda **Toplulukları ve Bölgeleri Kalkınma Bakanlığı** (<http://new.minregion.gov.ua/>) sorumludur.

Ticari hizmetleri konusunda **Ekonomi Bakanlığı** (<http://www.me.gov.ua>) sorumludur.

Ukrayna'da hukuki hizmetleri konusunda **Ukrayna Adalet Bakanlığı**

(<http://www.minjust.gov.ua>) sorumludur.

Ukrayna'da sosyal hizmetleri konusunda **Sosyal Politika Bakanlığı** (<https://www.msp.gov.ua>) sorumludur.

4. Madencilik

Ukrayna zengin yeraltı ve yerüstü kaynaklarına sahiptir. Eski SSCB'nin alan olarak % 2,7'sini kaplıyor olmasına rağmen; mineral kaynaklar açısından eski SSCB'nin % 20'sine, dünyanın ise % 5'ine sahip rezervleri bulunmaktadır.

Bu kaynaklar arasında 47 milyar ton ile kömür ilk sırayı alırken, 28 milyar ton ile demir cevheri, 1,5 milyar ton ile kireç ve kireçtaşı diğer önemli kaynaklar arasındadır. Bunların dışında titanyum, civa, sülfat ve potasyum tuzları, sülfür, granit, toromin ve kaolin gibi madenler ve toprak elementleri de önemli miktarlarda bulunmaktadır.

Faydalı kuruluş:

Ukrayna'da madencilik konusunda **Devlet Jeoloji ve Yer Altı Servisi** (<http://www.geo.gov.ua/en>) sorumludur.

5. Enerji

Ukrayna sanayisi enerjiye oldukça fazla bağımlıdır. Bu nedenle dünya gaz tüketiminde üst sıralarda yer almaktadır. Ukrayna genel olarak petrol ihtiyacının %20'sini, doğalgaz ihtiyacının ise % 30'unu kendi kaynaklarından sağlayabilmektedir.

Enerji alanında tüketimin üretimin bir hayli üzerinde seyretmesi nedeniyle, Ukrayna Rusya Federasyonu ve Türkmenistan'dan ithalat yapmaktadır.

Ukrayna, kendi petrol ve doğalgaz kaynaklarını geliştirme ve yerli üretimi şu andaki seviyesinin üzerine çıkarma çabası içindedir. Buna ilave olarak, kömür ve nükleer enerjinin daha yoğun kullanılması kararlaştırılmış, ancak teknolojik yetersizlikler nedeniyle istenen başarı sağlanamamıştır. Eski nükleer reaktörlerin modernizasyonu ve yeni reaktörlerin inşası konusunda dış yardımlara ve yabancı sermayeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Ukrayna 1,2 trilyon m³ seviyesindeki rezervleri ile Avrupa'nın 4 üncü büyük kaya gazı (shale gas) rezervine sahiptir. Kaya gazı projelerinin geliştirilmesi ve yabancı yatırımcıların ülkeye çekilmesi için en iyi şartları sağlamak üzere hükümet çalışmalar yapmaktadır.

Ukrayna'da elektrik üretimi termoelektrik santralleri, nükleer santraller ve hidroelektrik santralleri vasıtasıyla yapılmaktadır. Termoelektrik ve nükleer santrallerde üretilen elektrik birbirine eşit miktarlarda olup, toplamın %95'ine tekabül etmektedir. Hidroelektrik santrallerdeki üretim ise toplamın %5-6'sı civarındadır.

Faydalı Kuruluş:

Ukrayna'da enerji konusunda **UKRENERGO Devlet Şirketi** (<https://ua.energy/en/>) ve **Enerji ve Çevre Koruma Bakanlığı** (<http://mpe.kmu.gov.ua/>) sorumlularıdır.

Alternatif Enerji Kaynakları:

Enerji verimliliği ve enerji güvenliği ülkeler gibi artık şirketler için de şirketler işlevsel bir kavram olarak karşımıza çıkmakta olup iklim değişikliğinin ticarete etkisi ile daha da önemli bir

hale gelecektir. Ukrayna, yenilenebilir enerji ve fosil yakıtlara olan bağımlılığını azaltmak amacıyla daha geniş bir stratejinin parçası olarak yenilebilir ve alternatif enerji kaynaklarını daha fazla artırılması yönünde önemli adımlar atmaktadır.

Bu itibarla; Ukrayna'nın alternatif enerji kaynaklarına yatırım imkanları, ülkenin sahip olduğu farklı ham madde rezervleri ve sektördeki en son ticari avantajları geliştirmek ve tanıtmak için gerekli know-how ve beceriye sahip ucuz iş gücü kapasitesi nedeniyle giderek da elverişli hale gelmektedir. Bunun sonucu olarak Ukrayna yenilenebilir enerji sektörüne olan talep son dönemde giderek artmaktadır.

Güneş Enerjisi:

Mevcut durum değerlendirildiğinde Ukrayna'da güneş enerjisinin var olan potansiyelinin altında kısıtlı olarak kullanıldığı söylenebilmektedir. Bununla birlikte, ülkenin yıllık ortalama güneş ışını miktarının sektör lideri olan Almanya'nın üstünde olması Ukrayna'yı güneş enerjisi üretimi anlamında, özellikle mevcut endüstriyel tesisleri ve tarım işletmelerindeki büyüme değerlendirildiğinde avantajlı bir hale getirmektedir. Son dönem çalışmalarına dayanılarak Hükümet tarafından ülkede yıllık güneş enerjisi üretim kapasitesinin 4 GW olduğu tahmin edilmektedir.

Bu nedenle, Ukrayna Hükümeti tarafından ülkenin belirli bölgeleri özellikle de Çernobil bölgesinde güneş enerjisi üretimini artırmak ve yatırımcılar için çekici hale getirebilmek amacıyla bir plan açıklanmıştır. Bahse konu bölgenin mevcut altyapısı ve düşük fiyatları nedeniyle avantaja sahip olduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca Odesa Bölgesi'nde de özellikle güneş enerjisi üretim tesisleri kurulması konusunda son dönemde Türk firmalarımızın talepleri Ataşeliğimize sıklıkla gelmektedir.

Rüzgar Enerjisi:

Ukrayna'da hali hazırda var olan rüzgar enerjisi yeniden geliştirme ve modernizasyon konusunda erken aşamada. Sanayi uzmanları seyrek nüfuslu güney Ukrayna'nın umut verici bölgelerini, ekonomik olarak uygulanabilir kılan ortalama yıllık rüzgar hızlarının üzerinde rüzgar enerjisi gelişimi için ideal yerler olarak belirlemişlerdir.

Biokütle:

Ukrayna'nın tarım sektörü ekonomin en hızlı büyüyen sektörü olduğundan ülkenin bir hayli miktarda biokütle bazlı ısı ve enerji üretiminde ihtiyaç duyulan ana elementler/kaynakları olan tarımsal ve orman ürünleri atığı üretmesi beklenmektedir. Ukrayna Hükümet politikaları, işgücü ve hammaddelerin maliyet girdileri Avrupa'nın en düşük girdileri olduğundan son dönemde biokütle kaynaklı yenilenebilir enerjinin geliştirilebilmesi odağındadır.

Jeotermal Enerji:

Ukrayna'nın doğu bölgelerinin yeterli miktarda sıcak su üretimi alanında potansiyele sahip

olması bahse konu jeotermal yatakları ekonomik uygulanabilir enerji kaynağı haline getirmektedir. Söz konusu rezervler geçmişte sadece kısmen gelişmiş olup devlet yatırımlarının eksikliği nedeniyle jeotermal kaynaklı enerji üretimi hayata geçirilememiştir. Yenileme kapasitesi ve mevcut altyapıya bağlantılar, bunları şu anda cazip bir yatırım fırsatı haline getirmektedir.

24 Şubat 2022’de Başlayan Savaşın Ukrayna Üretimine Etkileri:

IMF tahminlerine göre, savaşın Ukrayna üretiminde ise düşüş en az yüzde 10 olacaktır. Savaşın yakın zamanlarda sona ermesi durumunda donör kuruluşların desteği ile Ukrayna sadece 2025'te yüzde10'luk bir düşüşten kurtulabilecektir.

Rusya Federasyonu’nun Ukrayna’ya askeri saldırganlığının başlaması ile tarımsal işletmeler en zor koşullarda kalmıştır. Tarım işleri belirli bir alana bağlıdır olup tarla veya çiftlik çalışmaları süresiz olarak ertelenememektedir. Pazarda işgücü, yakıt, gübre ve işletme sermayesinin sıkıntısı yaşanmaktadır. Ülkenin yakıtının çoğu Rusya ve Beyaz Rusya'dan ithal edilmektedir. Yakıt teslimatları, bu ülkelerden Ukrayna şehirlerine ilk roket saldırılarının ardından durdurulmuştur.

Buna ek olarak, Ukrayna limanlarına giriş ve çıkışlar gerek mayın döşenmesi gerek ise Karadeniz’de halen seyir halinde bulunan Rus savaş gemilerinin tehditleri yüzünden kapatılmıştır.

Rusya Federasyonu’nun Ukrayna’ya askeri saldırganlığın başlanması ile Ukrayna Başbakanı Denys Shmyhal tarafından Ukrayna çiftçileri 20 bölgede bahar bitkilerinin ekimine başlandığı Nisan 2022’de ifade edilmektedir. Mevcut verilere göre, öngörülen ekim alanı 6 milyon hektardır. Bu, geçen yıl ekilen alanın yüzde 80’idir. Başbakan, sosyal ürünler için devlet denetimi nedeniyle, gıda endüstrisinin yeni kapasiteleri genişleteceğini ve yeni işçileri işe alacağını, özellikle bu durum 300 işletmeyle ilgili olduğunu sözlerine eklemiştir.

Ukrayna Tarım Politikası ve Gıda Bakanlığı, yabancı ülkelere tarımsal gıda ihracatını yeniden başlatmaya çaba göstermektedir. Bakanlık tarafından halihazırda ülkede ihracata yönelik on milyonlarca ton tarım ürünü depolanmaktadır. Ulaştırma sorunları nedeniyle, Ukrayna ayda 1,5 milyar doları zararı görerek, diğer ülkelerde de gıda krizine neden olmaktadır. Tarım Politikası ve Gıda Bakanlığınca konuya ilişkin olarak alternatif lojistik rotalar araştırıldığı belirtilmektedir.

Uzmanlara göre, Ukrayna dünya çapında 400 milyondan fazla kişiye gıda sağlamaktadır. Ukrayna hububat ve bakliyat ihracatında dünyanın beş lider ülke arasında yer almaktadır. 2021’de Ukrayna’dan 50,8 milyon ton tahıl ihraç edilmiştir. 2021’de Ukrayna rekor bir tahıl hasatı yapılarak çoğu tahıl hala Ukrayna’da depolanmaktadır.

Metalurji pazarı, deniz yoluyla ihracata bağımlılık nedeniyle zor durumdadır. Sektördeki işletmelerin çoğu, aktif askeri hareketlerin devam ettiği Ukrayna'nın güneydoğu bölgelerinde yoğunlaşmıştır.

Metalurji sektörü neredeyse durmuştur. Mariupol’da ağır çatışmalar yaşanarak Zaporizhia ve Kryvyi Rih’de metalurji üretimi dondurularak sektörün sadece küçük bir kısmı faaliyet göstermektedir.

Ukrayna'nın en büyük madencilik ve metalurji holdingi Metinvest Şirketi’nin Genel Müdürü Yuri

Rijenko tarafından yapılan açıklamaya göre, Ukrayna'nın Rus savaşındaki kaynaklanan metalürjik kayıpları, savaş öncesi kapasitelerinin yüzde 30-40'ını oluşturmaktadır. Metinvest tarafından Mariupol tesisleri, Ukrayna'nın çelik üretiminin üçte birinden fazlasını oluşturarak Ukrayna bugün metalurji kapasitesinin yaklaşık yüzde 30-40'ını kaybetmiş bulunduğu değerlendirilmektedir. Ukrayna limanlarının kapatılması nedeniyle metalurji ürünlerinin ihracatı söz konusu olamamaktadır. Ukrayna'nın büyük hacimli metalürjik ürünleri hiçbir zaman demiryolu ile ihraç edilmemiş olmadığından demiryolu kapasitesi mevcut değildir.

Lojistik pazarı, önemli kayıplara uğramış olup "Nova Poshta" posta şirketi, savaşın ilk haftasında teslimatların %95 düştüğünü bildirmiştir.

İnsan sermayesinde büyük bir sıkıntı yaşanmaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından yapılan açıklamaya göre, 15 Mart'a kadar yaklaşık 3 milyon kişi Ukrayna'yı terk etmiştir. Bunların neredeyse yarısı çalışma çağındaki insanlardır. Çok sayıda çalışma çağındaki erkek seferber edilerek bazı işçiler nispeten güvenli bölgelere taşınmıştır. Dolayısıyla taşınamayan işletmeler insan gücü sıkıntısı çekmektedir. Advanter.Group'un yaptığı bir araştırmaya göre, küçük ve orta ölçekli işletmelerin %48'i üretimi taşıyamıyor, %31'i buna zaman bulamadı, yaklaşık %20'si kısmı yer değiştirme işlemi gerçekleştirdi veya taşınma sürecinde bulunmaktadır. Avrupa İş Örgütü (EBA) tarafından yapılan ankete göre, küçük ve orta ölçekli işletmelerin %42'sinin çalışmadığı ortaya çıkmıştır.

Rus askeri işgalinden üç hafta sonra, Ukrayna'nın enerji sistemi ENTSO-E (European Network of Transmission System Operators for Electricity) Avrupa enerji sistemine katılmıştır. Bundan önce, kritik durumlarda, üç batı bölgesi hariç tüm ülke, Rusya ve Belarus'a elektrik tedarikine bağlıydı. Ukrayna'da elektrik üretimi ile ilgili herhangi bir sorun yoktur. Enerji piyasasında en büyük operatörü olan DTEK, şirketin termal elektirik santrallerinin neredeyse tamamının normal şekilde çalıştığını söylemiştir. İstisnalar, bölgedeki çatışmalar nedeniyle daha önce kapatılan Luhansk elektrik santrali ve kısmen, köprüünün hasar görmesi ve bölgedeki demiryollarının kapanması nedeniyle gaza geçen ve minimum ekipmanla çalışan Zaporizhzhya elektrik santralidir.

Ukrayna'nın bileşim sektörü diğer endüstrilere göre en istikrarlı bir sektör olduğu ortaya çıkmıştır. BT Ukrayna Derneği İcra Direktörü Kostiantyn Vasyuk'a göre, neredeyse tüm BT üyelerinin (%92) mücbir sebep durumunda net eylem planları vardı. Birçok BT şirketinin yurtdışında ofisleri varken savaş başladıktan sonra BT sektörünün personeli yurtdışına tahliye edilmiştir.

Dünya Bankası'nın 10 Nisan 2022 tarihinde açıklanan tahminine göre savaş nedeniyle, 2022'de Ukrayna'nın GSYİH'sı %45 oranında azalacaktır. Rusya'nın 24 Şubat'ta Ukrayna'ya tam ölçekli çağrısının başlamasından bu yana, Dünya Bankası Ukrayna'yı desteklemek için 925 milyon dolarlık acil finansal destek paketini onaylamıştır.

D) PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

1. Ukrayna İş Yapma Kültürü:

Ukrayna'daki iş kültürü; ülkenin çalkantılı ekonomik krizlerinin, istikrarsız hükümetlerin, Sovyet yönetiminin derinden yerleşmiş geleneksel ve dini değerlerin uzun tarihiyle şekillenmiştir. Sürekli yabancı istilalar ve Sovyetler Birliği'nin çöküşüne kadar Batı ile sınırlı etkileşim, Ukrayna iş yapma kültürünü etkileyerek ülkede yabancılara karşı ihtiyatlı davranma eğiliminin hakim olmasına neden olmuştur. Böylece, güvenilirlik ve sadakat Ukraynalılar ile iş

yaparken yardımcı olan ana değerlerin başındadır. Bu anlamda, pazara girişte ve Ukrayna ile temaslarda iş adamlarımızın kendilerini güvenilir bir tacir olarak sunmaları, günlük sohbet ve iş eğlencesi aktiviteleriyle Ukrayna mevkidaşlarını tanımaları önem arz etmektedir.

Çoğu Ukrayna firması geleneksel bir organizasyon yapısına sahiptir ve hiyerarşiler birkaç orta düzey yönetici ile açıkça tanımlanmıştır. Bu nedenle, genellikle, orta düzeydeki Ukraynalı profesyoneller müzakerelere katılma veya görüşlerini paylaşma konusunda isteksiz olabilmektedir. Bununla birlikte, daha Batılı bir yaklaşımı benimseyen çok uluslu firmalarda karar verme süreci yavaş yavaş değişmekte ve astlar geri bildirimde bulunmaya teşvik edilmektedir.

Diğer taraftan, ülke iş yapma kültürü konusunda değinilmesi gereken hususlardan biri de randevu kültürüdür. Randevuların önceden ayarlanması zordur ve toplantıdan kısa bir süre önce telefon veya e-posta ile onaylanması gerekmektedir. Ukraynalıların çoğunluğu İngilizce konusunda çok yetenekli olmadığından, toplantıdan önce herhangi bir çalışma kağıdı materyalini Ukraynaca çevirmek ve bir tercümanın gerekli olup olmadığını kontrol etmek iş adamlarımıza temaslarda tavsiye edilen hususlar arasındadır.

Doğu ve güney Ukrayna şehirlerinde Rusça yaygın olmasına rağmen, Ukraynaca ülkenin ulusal dilidir. İngilizce bilgisi değişir ve genellikle nesil ve sektöre bağlıdır. Daha genç insanlar, eski nesillere kıyasla iletişim için uygun İngilizce seviyesine sahip olma eğilimindedir. Ağır sanayi veya tarımdaki bağlantılar genellikle İngilizce konuşmaz. Bunların aksine, İT veya yaratıcı sektörler normalde iyi derecede İngilizce bilmektedir.

İlk yazışmalarda, daha yüksek yanıt oranı sağlamak için Ukraynaca veya Rusça yazmanızı öneririz. Toplantılarda en iyi sonuçları elde etmek için bir tercüman bulundurmanız önerilir.

2. Para Kullanımı:

ATM'ler şehirlerde mevcut olup kredi kartları yaygın olarak kullanılmaktadır. Ukrayna'da kabul edilen üç ana kredi kartı; Visa, MasterCard ve Eurocard'dır. Kredi ve banka kartlarının kopyalanması yaygındır. ATM'leri kullanırken dikkatli olması gerekmekte ve işlemler sırasında dikkatli olunmalıdır. Ukrayna'nın resmi para birimi Grivna (UAH). ABD doları ve Euro para birimini bozdurmanın ilk ve en güvenli yolu bir bankadır. Euro ve dolar, herhangi bir bankada kolayca değiştirilebilen para birimleridir. Genellikle, bankaların üzerinde döviz kuru olan tabelalar bulunmakta olup bankaların çoğunluğu saat 17–18:00'de kapanmaktadır.

400.000 UAH veya daha büyük bir para biriminde döviz bozdurmak istendiğinde pasaport ve vergi numarası sunulması gerekmektedir. Ukrayna'ya yazılı beyanname olmaksızın toplam 10.000 Euro'ya kadar nakit ve seyahat çeki getirilmesine izin verilmektedir. 10.000 Euro'yu aşan tutardaki para yazılı olarak ilgili gümrük birimlerine bildirilmelidir.

3. Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

Ukrayna'nın Ankara Büyükelçiliği web sayfasında en güncel bilgiler yer almaktadır.
<https://turkey.mfa.gov.ua/tr>

Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri Yerel Saat

Mesai Saatleri ve Günleri	Pazartesi-Cuma
Türkiye ile Saat Farkı	Mart ayı son haftası ile Ekim ayı son haftası arasındaki dönemde Türkiye ile Ukrayna arasında saat farkı yoktur. Bunun dışında Ukrayna ile Türkiye arasında 1 saat farkı vardır.
Haftalık Çalışma Saati	Haftalık çalışma süresi 40 saattir. Bunun üzerindeki çalışma fazla mesai olarak kabul edilmektedir. Yıllık fazla çalışma süresi 120 saati aşamaz ve bir çalışan üst üste iki gün 4 saatten fazla mesaiye kalmaz. Fazla mesai ücreti normal saat ücretinin % 200'ü kadardır.
Resmi Tatil Günleri	1 Ocak <i>Yeni Yıl</i> 7 Ocak <i>Ortodoks Christmas</i> 8 Mart <i>Uluslararası Kadın Günü</i> Paskalya her yıl tarih değişiyor (<i>Nisan-Mayıs</i>) 1 Mayıs <i>Uluslararası İşçi Dayanışma Günü</i> 9 Mayıs <i>Zafer Bayramı</i> <i>St. Trinity Günü her yıl tarih değişiyor (Nisan-Mayıs)</i> 28 Haziran <i>Anayasa Günü</i> 24 Ağustos <i>Bağımsızlık Günü</i> 14 Ekim <i>Ukrayna'nın Savunucusu Günü</i> Tatillerin Cumartesi ya da Pazar gününe rastlaması halinde izleyen Pazartesi günü de resmi tatil kabul edilmektedir.
Uluslararası Telefon Kodu	+380

Tatil Günleri 2022		
1.1.2022	3.1.2022	Yeni Yıl
7.1.2022	8.1.2022	Noel Tatili
7.3.2022	8.3.2022	Dünya Kadınlar Günü
24.4.2022	25.4.2022	Paskalya
1.5.2022	2.5.2022	İşçi Bayramı
9.5.2022	9.5.2022	Zafer Günü
3.5.2022	3.5.2022	Ramazan Bayramı
12.6.2022	13.6.2022	Trinity Bayramı
27.6.2022	28.6.2022	Anayasa Günü

24.8.2022	24.8.2022	Bağımsızlık Günü
14.10.2022	14.10.2022	Ukrayna'nın Savunucusu Günü
25.12.2022	26.12.2022	Christmas

E) ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

1. Şirket Türleri:

Ukrayna'nın Ticaret Kanunu'nun 63. maddesi uyarınca, Ukrayna'da faaliyet göstermek için oluşturulabilecek temel şirket türleri aşağıdaki gibidir.

- **Özel Şirket:** Tüzel kişiliğe sahiptir. Geçerli mevzuata göre özel şirket bir ya da birden fazla kişi tarafından oluşturulur. Bu kişiler gerçek veya tüzel kişi olabilir. Özel şirket tarafından sürdürülen faaliyetlere yönelik yasal kontroller fazla sıkı değildir. Bu nedenle şirketin tüzüğünde görülmek istenen bütün maddeler yazılabilir. Asgari bir sermaye öngörülmemiştir. Hangi ortağın ne kadar sermaye koyacağı konusu isteğe bağlıdır.

Yabancıların özel girişimci olarak kaydı için aşağıdaki hususların yerine getirilmesi gerekmektedir:

- Pasaport ve onun noterce tasdikli çevirisi
 - Devlet kaydına dair dilekçe
 - İkamet yerine geldikten 10 gün içinde bu ikamet yerinin resmi kaydını yaptırmak
 - Kayıt tarihinden itibaren 6 ay içinde kayıtlı bir ikamet adresinde bulunmak
 - Vergi kimlik numarasını elde etmek
 - İkamet yerine göre devlet tescil makamına bütün gereken evrakları sunmak.
- **Anonim Şirket:** Orta ve büyük ölçekli şirketler arasında yaygın olan organizasyon şeklidir. Ukrayna mevzuatında iki tür Anonim Şirket öngörülmüştür. Bunlar Özel Anonim Şirket (ÇAT) ve Halka Açık Anonim Şirket (PAT) şeklindedir. Anonim Şirketin sermayesi, hissedarları tarafından alınan hisse senetlerinin toplam nominal değeridir. Özel ya da halka açık Anonim Şirketin hisselerinin Ukrayna'nın ilgili Devlet Komitesi (Ukrayna Devlet Menkul Kıymetler ve Sermaye Piyasası Komitesi) tarafından tescil edilmesi şarttır. Halka Açık Anonim Şirketleri borsaya kayıtlı (listing) olması, hisselerin en az %10'u serbest dolaşımında olması şarttır. Halka Açık Anonim Şirketler ve Özel Anonim Şirketler (hissedarların sayısı 10 kişi veya üzerinde olsa) bağımsız denetim kurulu oluşturulması gerekmektedir.
- **Limited ortaklık:** Limited ortaklık (OOO) bir ya da birden fazla kişi tarafından oluşturulur. Bu kişiler gerçek veya tüzel kişi olabilir. Şirket ortakları şirket borçlarından şahsen sorumlu değildir. Ortakların sorumluluğu payları oranında sınırlıdır. Limited ortaklık, sermayesi paylara ayrılmış bir şirkettir. Asgari bir sermaye öngörülmemiştir. Hangi ortağın ne kadar sermaye koyacağı konusu isteğe bağlıdır. Limited ortaklık en fazla 100 ortakla kurulabilir. Limited ortaklık tüzel kişiliğe sahiptir. Limited ortaklık, kendi mal varlıklarına sahip olma, kendi başına mülkiyet ve diğer haklara sahip olma, yükümlü olma, mahkemelerde davacı veya davalı konumunda olabilme, bankada hesap açma hakkına sahiptir. Limited ortaklık, müdür tarafından veya başında genel müdür olan bir yönetim kurulu tarafından yönetilir. Bu tür hususlar limited ortaklığın kuruluş evraklarında tespit edilir. Müdür hem yabancı

hem Ukrayna vatandaşı olabilir.

- **Temsilcilik/Sube:** Ukrayna Şirketlerinin şubesi olabilmesine rağmen; yabancı şirketler şube açamamaktadır. Bu nedenle Ukrayna'da faaliyet göstermek isteyen yabancı şirketler Ukrayna mevzuatına göre Ukrayna'da şirket kurması gerekmektedir. Temsilcilikler, tüzel kişilik olmadığından bağımsız ticari faaliyet gerçekleştirememekte olup, yabancı kişiliğin adına veverdiği görev doğrultusunda yürütmektedir.

- **İşbirliği Anlaşmaları:** İşbirliği anlaşmaları tarafların sermayelerini, bilgi birikimlerini, ticari isimlerini ve benzeri kaynaklarını bir araya getirerek oluşturdukları bir faaliyet şeklidir. Aralarında işbirliği anlaşması akdeden Ukraynalı ve yabancı yatırımcılar bu akit çerçevesinde yürütecekleri işleri için diğer işlerinden ayrı muhasebe kayıtları tutmak ve ayrı banka hesapları açmak zorundadırlar. Bu tür ortaklıklardan kazanılan gelirler de diğer işlerinden elde ettikleri gelirden ayrı vergilendirilir. İşbirliği anlaşmaları, ilgili Ukrayna Bakanlar Kurulu Kararında belirtildiği şekilde tescil edilmelidir. Şirketin sermayesinin en az %10'nun yabancı yatırımcı tarafından ödenmesi bu şirketi yabancı sermayeli şirket haline getirir. Diğer taraftan, bir yabancı şirket Ukrayna'daki şirket hisselerinin %100'sine sahip olma hakkına haizdir.
- **Temsilcilik Açılması Konusunda Prosedürler:** Ukrayna'da ekonomik faaliyette bulunmayacak temsilcilik açmak isteyen yabancı firmaların Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı'na (Dış Ekonomik Faaliyet ve Ticareti Koruma Dairesi, adres: Vul. M. Hruşevskoho , 12/2, 6. Giriş. Çalışma saatleri: Pazartesi, Çarşamba, Cuma 14:00-15:00, Tel.: +38 (044) 596-68-43, E-posta:represent@me.gov.ua) aşağıdaki bilgi ve belge sunması gerekir:
 - a) **Temsilcilik Açma Dilekçesi.** Dilekçe firmanın antetli kağıdına düzenlenir ve aşağıdaki bilgileri içermelidir:
 - Yabancı firmanın adı;
 - Yabancı firmanın adresi, ülke belirlenmesi;
 - Yabancı firmanın telefon ve faks numarası;
 - Temsilciliğin açılacağı şehir/sem ve muhtemel adresi;
 - Şubeler açılması halinde bulunacağı şehirler/semter;
 - Temsilcilikte çalıştırılacak yabancıların sayısı;
 - Yabancı firmanın kuruluş tarihi;
 - Yabancı firmanın hukuki durumu;
 - Yabancı firmanın eleman sayısı;
 - Yabancı firmanın banka hesap numarası, banka adı;
 - Yabancı firmanın faaliyet alanı;
 - Temsilciliğin açılış amacı ve Ukraynalı firmalarla iş ilişkileri ve işbirliğinden beklentilerine ilişkin bilgileri.
 - b) Firmanın Türkiye'de tescil edildiğine dair belge
 - c) Banka belgesi
 - d) Ukrayna'da temsili görevleri yerine getirmek için belirli bir kişi adına vekaletname
- Söz konusu belgeler verildiği yerde noterce tasdik edilmeli, Ukrayna'yı temsil eden konsolosluklarda yasal hale getirilmeli ve resmi tercüman mührüyle onaylanmış Ukraynaca çevirisi bulunmalıdır.
- Yukarıda belirtilen belgeler, firmanın bulunduğu ülkede hazırlanmasını müteakip en geç 6 ay içinde Ukrayna Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanlığı'na verilmesi gerekmektedir. Dilekçe sahibi, belirtilen esaslara göre tanzim edilen temsilciliğin tescil belgesini alabilecektir.

- Ukrayna’da **ekonomik faaliyette bulunacak temsilcilik açmak** isteyen yabancı firmaların vergi dairesine tescil ettirip vergiye tabii olmaktadır ve **daimi temsilci statüsü** kazanmaktadır.
- Kayıt işlemleri online yapma imkanı Tek Devlet İdari İşlemler Portalı üzerinden sağlanmaktadır. <https://my.gov.ua/info/service/2830/documents?languageId=0>
- **İdari Ücret:** Çalışabilir nüfus için 1 asgari geçim indirimi olarak belirtmektedir. Bunların miktarı takvim yılının 1 Ocak tarihinde kanunla belirlenip UAH 10 olarak belirlenmiştir.
- Ukrayna Verhovna Rada tarafından saldırgan devlet olarak tanınan ikamet edenleri için 30 asgari geçim indirimi olarak belirtmektedir.
- **Süreç:** 20 iş günü;
- Ukrayna Verhovna Rada tarafından saldırgan devlet olarak tanınan yabancı ekonomik varlıkları için 60 iş günü.

2. Şirket Kurma Prosedürü

- Ukrayna’da bir şirketin kurulması için yapılacak ilk iş gerekli piyasa araştırması (altyapı ve lojistik imkânları, iş gücü, fiyatlar, lisanslar, vergi ve gümrük oranları, rekabet ortamı vb.) ve kurulacak olan şirketin türünün belirlenmesidir.

- Ukrayna’da ticari faaliyet göstermek üzere kurulacak ticari birimlere ilişkin düzenlemeler yapılan çeşitli revizyonlar sonucunda, 1 Ocak 2004 tarihinde yürürlüğe giren Ukrayna Medeni Kanunu ile Ukrayna Ticaret Kanunu’nda yer almaktadır.

- Bunların yanı sıra, 19 Eylül 1991 tarihli Şirketler Kanunu ile 17 Eylül 2008 tarihli Anonim Şirketler Kanunu şirketlerin kuruluş, faaliyet ve tasfiye işlemlerini düzenlemektedir. Şirketlerin ve özel girişimcilerin tescil işleminin esasları ise 31 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe giren değişikliklerle 755-IV sayılı Ukrayna Kanunu ile getirilmiştir.

Ukrayna’da Şirket Kurulması Aşamalarını Gösterir Tablo

Ukrayna’da Şirket Kurmak İçin İzlenecek Adımlar			
A d ı m	İşlem	Süre (Gün)	Ücret
1	Sicil Dairesinde Tescil işlemi gerekli evraklar sırasıyla; - başvuru formu “Form A” . 29 Ağustos 2018 tarih No2824/5 numaralı kanun değişiklikleri dahil olmak üzere 18 Kasım 2016 tarihinde 3268/5 numaralı başvuru formunun standartı Ukrayna Adalet Bakanlığı tarafından kabul edilmiştir. - şirket kurucuları tarafından alınmış şirket kurulmasına ilişkin toplantı karar zaptı - tüzük	1	Devlet Sicil Dairesine başvuru Ücretsiz , Noterlik ücret tarifesi ilave ödenir.

	Online kayıt sistemi (https://online.minjust.gov.ua/dokumenty/choise)		
2	Şirket mührünün hazırlanması	1	Mührün zorluğuna göre 190-250 Grivna arası
3	Noter tasdikli imza kartı (banka hesabı açılması için gereklidir)	1	150-250 Grivna arası
4	Daimi banka hesabı açılması Banka 1 çalışma günü içinde İnternet üzerinden firmanın banka hesabı açıldığına dair Devlet Fiskal Servisine bilgilendirip bölgesel Vergi Dairesince bu firmanın hesabı kaydı olup olmadığına dair cevap verir.	1	ücretsiz
5	Vergi Dairesinde KDV kaydının yapılması ve KDV numarasının alınması Yıllık cirosu 1.000.000 Grivna`dan fazla olsa (KDV haricinde), şirket KDV mükellefi olarak kaydedilme hakkı verilmektedir (tek vergi mükellefi hariç). Sicil Dairesinde tescil işlemi yapıldığı zaman veya yapıldıktan 3 gün içinde KDV mükellefi hakkı verilmek zorundadır. Bu işlemler online yapılabilmektedir. https://cabinet.sfs.gov.ua/	3	Ücretsiz
6	Çalışanları Devlet Fiskal Servisine kaydettirmek https://cabinet.tax.gov.ua/	Online başvuru	Ücretsiz

Not: Firma kuruluşu için gerekli evrakların tamamının Ukraynaca dilinde düzenlemesi gerekmektedir. Ukraynaca dışındaki dillerde hazırlanmış evrakların noter tasdikli Ukraynaca tercümelerinin olması gerekmektedir. Hem kuruluş kolaylığı hem de işletme kolaylığı açısından yabancılar için Ukrayna'daki en yaygın şirket kuruluş şekilleri Limited şirket veya Temsilcilik Ofisi'dir.

- 2021 yılı itibariyle Ukrayna'nın dijital dönüşümü devam ederek ülke "kağıtsız" rejime girme hedefine sahiptir. Böylece Diia portalı (diia.gov.ua) üzerinden işletme tescili dahil 50'den fazla çevrimiçi hizmet sunacaktır. Bir şahıs şirketinin tescil başvurusu çevrimiçi olarak 15 dakika içinde ve limited şirket-30 dakika içinde yapılma hedefi vardır.

- Ayrıca **Ukrayna Bakanlar** (<https://www.kmu.gov.ua/servicesfilter#categories?category=3>) websayfasında "Elektronik Hizmetler" segmesinde "Girişimcilik" seçerek herhangi firma işlemleri yapma olasıyı sağlayacaktır. Adı geçen portan üzerinden ayrıca Finans, Vergilendirme, Yargı, Sağlık, Ulaştırma, İnşaat vs alanlarında gerekli işlemleri gerçekleştirebilecektir

3. **Sigorta** : İşverenler, çalışanları için brüt ücretleri üzerinden toplam % 22 oranında sosyal ödemeleri yapmaktadırlar. Yabancı işverenler için de geçerlidir.

4. Bankacılık Mevzuatı

- **Ukrayna Bankacılık Sistemi:** Ukrayna'da 2013-2014 Ukrayna'daki yaşanan krizden hemen önce toplamda 180 banka vardı. Ancak krizden sonra bankalar birer birer kapanmaya başlamış olup Ukrayna'da 1 Ocak 2022 tarihi itibari ile 33 yabancı sermaye ortaklı, 23'ü %100 yabancı sermayeli olmak üzere toplamda 71 banka bulunmaktadır. Geçmiş yıllarda Ukrayna'da bir Türk bankasının bulunmamasının yarattığı sıkıntılar ihracatçılarımızca muhtelif vesilelerle dile getirilmiştir. Bununla birlikte, Türkiye Ekonomi Bankası (TEB) ile Ukrainsbank arasında yapılan anlaşma neticesinde, Nisan 2006 tarihinde TEB'de Ukrayna masası, Ukrainsbank'ta ise Türkiye masası kurularak faaliyete geçmiştir. Daha sonra, 2007 yılı Şubat ayında Altınbaş Holding'e ait Creditwest ve Fiba Holding'e ait Credit Europe bankaları gerekli izin işlemlerini tamamlayarak Ukrayna'nın başkenti Kiev'de faaliyete başlamışlardır.
- **Yabancıların Bireysel Banka Hesabı Açması:** Ukrayna'da bulunan herhangi bir Ukrayna bankasında bireysel banka hesabı açmak için pasaport ve INN'i (Ukrayna vergi kimlik numarası) talep etmektedir. Bir yabancı, bankacılık işlemleri tamamlamak için kullanacağı paranın kaynağının yasallığını doğrulayan bir belgeye sahip olması gerekir.
- **Ukrayna'ya Yapılan Para Transferleri :** Bazı güvenilir para gönderme yöntemleri arasında Ukrayna Swift yöntemleri, TransferWise, TransferGo, Azimo, WorldRemit, Western Union. Çoğu Ukrayna'ya para transferleri SWIFT aracılığıyla yapmaktadır. Ortalama swift ücreti % 1,5-3 oranındadır. 5 Ağustos 2019 tarihinde banka hesaplarında ve ödemelerde İBAN numarası kullanılmaya başlanmıştır.
- **Ukrayna'dan Yurtdışına Para Transferleri Yapılması:** Ukrayna'da ikamet edenler için kendi banka hesaplarından yurtdışı banka hesaplarına SWIFT yoluyla bir seferde herhangi açıklama belgesini ibraz etmeden 400.000 Grivna (veya bunun döviz karşılığı) en fazla 2 kez gönderebilirler. 2 kez fazla para transferleri yaptığı zaman açıklama belgeleri sunmak zorundadır. Ukrayna'da ikamet etmeyenler için açıklama belgesini ibraz etmeden ayda en fazla 2 kez 400.000 Grivna veya onun karşılığı gönderebilir. Bu tutardan fazla para göndermek istediğinde sözleşme ve/veya söz konusu paranın nasıl edinildiğine dair ya da amacını gösteren belge ibrazı zorunludur.
- **Banka Hesabından Nakit Çekilmesi:** Hem mukim, hem mukim olmayanlar için 690.000 Grivna veya onun karşılığı olan tutardan fazla para çekmek için ilave açıklama belgeleri ibraz etmek gerekir.

Ukrayna bankasında şirket hesabı açmak isteyen yabancıların dikkat etmesi gereken ayrıntılar:

1. Şirket Ukrayna yasalarına göre açılmalı ve hukuki olarak Ukrayna'da kayıtlı olmalıdır.
2. Şirketin belirlenen sermayesi ile Ukraynaca Şirket Tüzüğü olmalıdır.
3. Bankada dilekçe formu ve şirketin Ukrayna standartlarına göre Ukrayna özel tasarlanmış şirket kaşesi, imza örnekleri bulunmalıdır.

4. Şirket müdürünün pasaportu (noterce tasdikli tercümesi) ve INN'i (Ukrayna vergi kimlik numarası).

Şirketin nihai faydalanıcısı belirlenmesi (final beneficiary)

• **24 Şubat 2022 tarihi İtibariyle Bankacılık Sistemi Hakkında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar :**

Rusya'nın Ukrayna'ya askeri müdahalesi nedeniyle 24 Şubat ayından itibaren askeri olağanüstü hal devam ederken Ukrayna bankacılık sistemi aşağıda sıralanan Ukrayna Ulusal Bankasının kısıtlamaları ile çalışmaya devam etmektedir.

- Bir banka müşterisinin hesabından günlük olarak 100.000 UAH tutarında nakit çekim sınırı uygulanmaktadır. (Maaş ve sosyal sigorta ödemeleri hariç). İstisnai Kurumlar ve durumlar: seferberlik planlarını gerçekleştiren şirket ve kurumlar, Hükümet ve Ukrayna Ulusal Bankasının özel izinlerin olması. Yurtdışında Ukrayna'nın ulusal döviz olan Grivna hesaplarından para çekme aylık olarak 100 bin UAH ile sınırlıdır. Hem Ukrayna'da hem de yurt dışında mal, iş ve hizmet ödemeleri için ödeme kartlarının kullanımı için kısıtlamalar bulunmamaktadır. Ukrayna Ulusal Bankası nakit dışı ödemelerin yapılmasını tavsiye etmektedir.
- Askeri olağanüstü hal süresince yurt dışından Ukrayna'ya SWİFT transferlerin yapılması mümkündür. Ukrayna'ya transfer edilen döviz günlük olarak en fazla 100.000 UAH karşılığında hesaptan çekilebilmektedir.
- 17 Mart 2022 tarihinden itibaren Ukrayna'da PayPal sistemi çalışmaya başlamıştır.
- Sınır ötesi döviz ödemelerinin yasağı uygulanmaktadır. İşbu yasağa göre Ukrayna'dan yurtdışındaki Grivna/yabancı döviz muhabir hesaplarına sınır ötesi döviz transferi yasaklanmıştır. İstisnai durumlar: seferberlik planlarını gerçekleştiren şirket ve kurumlar, Hükümet ve Ukrayna Ulusal Bankasının özel izinlerin olması, yurtdışında eğitim için banka transferleri, vatandaşların ölümü, tıbbi tedavi ve hastaların nakli ile ilgili masrafları içeren sınır ötesi banka transferleri; devlet garantili yükümlülüklerin yerine getirilmesi ile ilgili Ukrayna'da yerleşik olan kişiliklerin döviz transfer işlemleri; 23 Şubat 2022 (dahil) tarihinden önce akdedilen forward sözleşmelerinde belirli koşullara uygun olarak "forward" esasına göre döviz alımına izin verilmektedir.
- Ukrayna Bankaları için, Ukrayna Bakanlar Kurulu tarafından onaylanan listede yer alan kritik ithalat ürünlerini satın almak için döviz alımlarının yanında ulusal güvenlik ve savunma alanındaki seferberlik ve diğer önlemler için döviz işlemleri haricinde döviz ticareti yapması yasaklanmıştır.
- Sermaye çıkışlarını önlemek için quasi cash ve P2P transferleri için 100.000 Grivna'nın karşılığı olan sınır kısıtlamaları uygulanmaktadır.
- Bankalar tarafından elektronik para çıkarması, elektronik cüzdanları elektronik parayla doldurulması ve elektronik paranın dağıtılması askıya alınmıştır.
- 24 Şubat 2022'de tarihinde geçirli olan ABD Doları-Grivna kuru sabitlenmiştir.1 Dolar — 29,2549 Grivna, 1 Avro — 33,1707 Givna.

5. Vizeler

Vizesiz Giriş: Türkiye vatandaşları 180 gün içerisinde 90 günü aşmamak kaydıyla Ukrayna'ya vizesiz seyahat edebilirler.

Vize Çıkarma: Ukrayna'da 90 gün üzerinde kalmak isteyen Türk vatandaşları vize

çıkarmaya tabidir. Vize dönemleri kalma süresine, giriş sayısına, seyahat amacına ve vize çıkarma dönemine göre değişmektedir.

Daha ayrıntılı bilgi için Ukrayna'nın Ankara Büyükelçiliği websayfasında yer almaktadır.

<https://turkey.mfa.gov.ua/tr/consular-issues/5463-trk-vatandalar-iin-vize-lemeleri>

Ukrayna'da oturma izni alma konusunda yetkili kurum Ukrayna Devlet Göç Servisi'dir (<https://dmsu.gov.ua/en-home.html>).

Ukrayna'da 100bin dolarlık yatırım yapan yabancılara süresiz oturma izni imkanı verilmektedir. Oturma izinlerin kota sayısı her sene ayrı olarak belirlenmektedir.

Çalışma izni alma konusunda ise yetkili kurum – Ukrayna Devlet İstihdam Servisi'dir (<https://ode.dcz.gov.ua/storinka/dokumenty-i-kontakty>).

Oturma ve çalışma izni konusunda söz konusu kurumlarla ile doğrudan iletişim kurulması gerekmektedir. Ukrayna'da oturma/çalışma izni alma konusu, yabancılar ile Ukrayna kurumları arasında özel hukuk ilişkisi oluşturmaktadır. Vatandaşlarımızın, bizzat, aracı firmalar veya hukuk danışmanları yardımı ile bu konuda yukarıda belirtilen kurumlara başvurmaları ve Ukrayna'daki hukuki statülerini Ukrayna yasalarına uygun hale getirmeleri gerekmektedir.

Ukrayna'da Yabancıların çalışma izinleri ile ilgili hususlar 5067-VI sayılı 09.08.2019 tarihli Ukrayna İstihdam Kanunu. VII bölümü ile düzenlenmektedir.

Ukrayna'da faaliyet gösteren işveren tarafından yabancı personel alımında izlenecek yollar kısaca aşağıdaki gibidir:

- 1) İş Veren ilgili istihdam makamına ilgili Dilekçeyi sunmaktadır
- 2) İstihdam Servisi tarafından İş Verene aynı gün içerisinde sunulan evrakların liste onay belgesi verilmektedir. Belgeler sunulduktan bir sonraki mesai günü evrakların uygunluğu incelenerek dilekçenin kabul edilip edilmemesine dair karar verilmektedir.
- 3) Çalışma izni için başvuran kişi elektronik ortamda çalışma izni verilmesi ile ilgili gelişmeleri takip edebilmektedir.
- 4) 7 günlük süre içinde, İstihdam Servisi tarafından ibraz edilmiş belgeler ile ilgili olumlu ya da olumsuz karar verilmektedir. Alınan Karar İstihdam Servisinin resmi web sayfasında yayınlanmaktadır. Olumlu karar verildikten sonra ödeme yapılmaktadır.
- 5) İş veren çalışma izni aldıktan sonra 90 takvim günü içerisinde yabancı personel ile iş sözleşmesi düzenlenmesi gerekmektedir. İş sözleşmesinin düzenlendiğinden beri 10 günü içerisinde iş sözleşmesinin onaylı kopya ilgili İstihdam Servisine ibraz edilmesi gerekmektedir.

Çalışma İznin Ücretleri:

- Bir ile üç yıllık süreye verilen veya bu süreye uzatılan izinler için her yılın 1 Ocak ayı itibariyle açıklanan altı asgari geçim indirimi
- Altı ay ile bir yıllığına kadar süreler için verilen veya bu süreye uzatılan izinler için her yılın 1 Ocak ayı itibariyle açıklanan dört asgari geçim indirimi
- Altı ayına kadar süreler için verilen veya bu süreye uzatılan izinler için her yılın 1 Ocak ayı itibariyle açıklanan iki asgari geçim indirimi.

Not: " 2022 Yılı Ukrayna Devlet Bütçesi" Kanunu 7. Maddesi uyarınca 2022 yılı Ocak-Haziran dönemi için asgari ücret tutarları 1 Ocak tarihi itibarıyla 2.393 Grivna olarak belirlenmektedir.

“Ukrayna İstihdam Servisi” hakkında Kanununun 42.maddesine göre Çalışma İzni için gerekli Belgeler:

- Dilekçe
- Pasaport kopyası ve ilgili sayfaların yeminli tercümesi
- Renkli fotoğraf (3,5 X 4,5)
- İş sözleşmesinin taslak kopyası

İş veren aşağıda sıralanan durumlarda çalışma iznine düzeltme yapılması konusunda İstihdam Servisine başvurması gerekmektedir:

- Şirketin veya işverenin ismin\soyadının değiştirilmesi
- İstihdam edilen yabancının ismin\soyadının, pasaport bilgilerinin veya görevinin değiştirilmesi

Çalışma izni ile ilgili bütün dilekçe örneklerine ve mevzuat hususlarına Odesa İstihdam Servisinin resmi web sayfasından ulaşılması mümkündür:

<https://ode.dcz.gov.ua/storinka/dokumenty-i-kontakty>

Belgeleri alma adresi: Vul. Admirala Lazareva 10, oda 7 65028 Odesa
Çalışma saatleri: Pazartesi-Perşembe 08:00-17:00 , Cuma 08:00-15:45
Öğle molası: 12:15-13:00
Telefon:+38 048 705-12-85

Bilgilerine arz ederim.